

De Belgische nationaliteitswetgeving

Christine Vanderveeren

HOOFDSTUK I - INLEIDING

1. In de gouden jaren 1960 gold als leuze "hoe meer (vreemde) zielen, hoe meer vreugde, want dan moeten wij, Belgen, zelf het vuile werk niet opknappen". De jaren 1970 zijn gekomen en brachten de economische crisis met zich mee. Het gevolg was dat men de eens zo welgekomen vreemdelingen wenste naar "huis" te zien gaan. Men vergat evenwel dat België het "huis" van de vreemdelingen was geworden en dat de vreemdelingen België niet zo gemakkelijk zullen verlaten. Om die redenen dringt de integratie van vreemdelingen zich op. De juridische integratie is daarvan een belangrijk onderdeel. De juridische integratie moet uiteraard gepaard gaan met een feitelijke integratie, want een tweespalt tussen beide zorgt voor nog grote spanningen.

HOOFDSTUK II: ALGEMENE BESCHOUWING IN VERBAND MET HET BELGISCHE NATIONALITEITSRECHT

AFDELING I: HET BEGRIP NATIONALITEIT

2. In algemene regel wordt het begrip "vreemdeling" negatief geformuleerd, wat ook de duidelijkste definitie oplevert: ten aanzien van een Staat is vreemdeling die persoon die van die Staat geen onderdaan is (1). Ook de Belgische wetgever heeft in art. 1 Vreemdelingenwet van deze definitie gebruik gemaakt:

"Voor de toepassing van deze wet wordt als vreemdeling beschouwd al wie het bewijs niet aanbrengt dat hij de Belgische nationaliteit bezit." Deze definitie van de Belgische wet schetst misschien nog beter de realiteit: het volstaat niet de Belgische nationaliteit te bezitten om geen vreemdeling te zijn; men moet het ook kunnen bewijzen (2).

Daarnaast blijkt uit deze definitie expliciet dat het begrip "vreemdeling" staat tegenover het begrip "nationaliteit".

"Juridische integratie" betekent dat een vreemdeling de nationaliteit van België verkrijgt. In wat volgt, wordt het belang van het onderscheid tussen vreemdelingen en onderdaan onderzocht.

(*) Voor een goede versie van de Nat. W., zie: CLOSSET, C.-L., *La nationalité belge*, in *Répertoire Notarial*, XV, Bruxelles, Larcier (met addenda 1979).

(1) DE PAGE, H., *Traité élémentaire de droit civil belge*, I, Bruxelles, Bruylant, 1973, nr. 339; MAKAROV, A.N., "Règles générales du droit de la nationalité", *R.C.A.D.I.*, 1949, I, (269), nr. 10; *Pand. B. v° Etrangers*, nr. 1.

(2) DE DIESBACH, E., *L'étranger devant la loi belge*, Bruxelles, Bruylant, 1981, 19-20.

3. Eén van de eerste problemen waarmee een Staat in verband met vreemdelingen te maken krijgt, betreft de migratie over de staatsgrenzen heen, met name de vraag naar de toelating tot het grondgebied, de uitzetting, het verbod het land te verlaten (3) en de uitlevering (4).

4. Een ander probleem dat bij het contact met vreemdelingen rijst, betreft de vraag naar de rechten en verplichtingen van vreemdelingen. Waar vreemdelingen vroeger werden behandeld alsof ze geen rechten hadden, wordt nu algemeen de zogenaamde minimum-standaard aanvaard. Dit betekent niet dat een Staat vreemdelingen zo goed - of zo slecht - moet behandelen als hij zijn eigen onderdanen behandelt, maar wel dat elke Staat een minimum aan rechtsbescherming moet verzekeren: "a State must behave towards the nationals of another State as is fitting in the intercourse between civilized States", aldus H.F. VAN PANHUYS (5).

Wat betreft de inhoud van de minimum-standaard in België, bevat art. 128 G.W. het principe terzake:

"Ieder vreemdeling die zich op het grondgebied van België bevindt, geniet de bescherming verleend aan personen en aan goederen, behoudens de bij de wet gestelde uitzonderingen".

Die wettelijke uitzonderingen betreffen hoofdzakelijk de deelname aan het bedrijfsleven (6) en de politieke rechten (7). Kwantitatief zijn de verschillen tussen vreemdelingen en Belgen derhalve niet zo groot; kwalitatief daarentegen wel: sinds de economische crisis weegt de regeling inzake de deelname aan het bedrijfsleven zwaar door bij de vreemdelingen.

5. Wanneer de rechten van particulieren door een Staat worden geschonden, speelt het onderscheid tussen vreemdelingen en onderdaan

(3) KO SWAN SIK, *Nationaliteit en Volkenrecht*, in *Mededelingen van de Nederlandse Vereniging voor Internationaal Recht*, Deventer, Kluwer, 1981, (3), 31-32;

VAN PANHUYS, H.F., *The rôle of nationality in international law. An outline*, Leiden, Sythoff, 1959, 54-57; WEIS, P., *Nationality and Statelessness in International Law*, Alphen aan den Rijn, Sythoff § Noordhoff, 1979, 45-49.

(4) CHARPENTIER, J., "Pratique française du droit international public", *A.F.D.I.*, 1958, (791), 803; DUPONT, L., *Beginselen van strafrecht*, I, Leuven, Acco, 1980, nrs. 231-260.

(5) VAN PANHUYS, H.F., *o.c.*, 41-46.

(6) Ten aanzien van vreemdelingen geldt een kaarten- en vergunningssysteem, zoals bepaald in de Wet van 19 februari 1965 (*B.S.*, 26 februari 1965) en het Koninklijk Besluit nr. 34 van 20 juli 1967 betreffende de tewerkstelling van werknemers van vreemde nationaliteit (*B.S.*, 29 juli 1967).

(7) Volgens art. 4, tweede lid G.W. is de staat van Belg de conditio sine qua non voor het genot van de politieke rechten (infra, nr. 19). Art. 6, tweede lid G.W. vormt op dit principe een uitzondering. Zie: *Pand. B.*, v^o *Emploi public*, nrs. 1-2, v^o *Etrangers*, nrs. 227-240.

(8) KO SWAN SIK, *o.c.*, 16-22; VAN PANHUYS, H.F., *o.c.*, 59-105; WEIS, P., *o.c.*, 32-44.

ook een belangrijke rol, vermits een Staat in het algemeen alleen diplomatieke bescherming verleent aan de eigen onderdanen (9).

7. In het internationaal privaatrecht speelt de nationaliteit vaak de rol van aanknopingsfactor. Een voorbeeld hiervan is art. 3, derde lid B.W., volgens welk het personeel statuut van personen geregeld wordt door hun nationale wet (10).

8. Het begrip "nationaliteit" kan omschreven worden als de rechtsband die een individu aan een Staat verbindt: de nationaliteit duidt op het lidmaatschap tot een Staat (11).

Voor H. DE PAGE: "la nationalité est le lien qui rattache une personne à une nation, à un Etat déterminé". Zijn definitie is niet verkeerd, maar toch niet volledig juist: ze is dubbelzinnig daar hij het begrip "nationaliteit" in twee betekenissen gebruikt, namelijk in ethnologisch-sociologische betekenis ("nationaliteit in feite") en in juridische betekenis ("nationaliteit in rechte"), vermits hij respectievelijk spreekt van natie en Staat (12). Men kan zich de vraag stellen naar de verhouding tussen beide begrippen (13). Hier wordt nationaliteit alleen in juridische zin begrepen.

Nationaliteit betekent hier dus, om het met de woorden van H. BATTIFOL en P. LAGARDE te zeggen, "l'appartenance juridique d'une personne à la population constitutive d'un Etat" (14). De nationaliteit bepaalt derhalve welke groep personen de bevolking van een Staat uitmaakt, het staatsvolk, dat samen met het grondgebied en een onafhankelijk (15) en georganiseerd gezag de drie constitutieve elementen van een soevereine Staat uitmaakt (16).

(9) R.P.D.B., Complément 1969, III, v^o Nationalité, nr. 10; VAN PANHUYS, H.F., o.c., 139-148.

(10) De bepaling van art. 3, derde lid B.W., die unilateraal is opgesteld, werd door de rechtspraak gebilateraliseerd: Cass., 12 april 1888, Pas., 1888, I, 186; Cass., 9 januari 1922, Pas., 1922, I, 36.

(11) BATTIFOL, H., en LAGARDE, P., *Droit international privé*, I, Paris, Librairie générale de droit et de jurisprudence, 1974, nr. 59; DEKKERS, H., *Burgerlijk recht*, I, Brussel, Bruylant/Standaard, 1972, 96; DURIEUX, A., *Nationalité et citoyenneté*, Bruxelles, Duculot, 1959, 5-6; MAST, A., *Overzicht van het Belgisch Grondwettelijk Recht*, Gent, Story-Scientia, 1975, nr. 45; *Pand. B.*, v^o Nationalité en général, nr. 1; VAN BOGAERT, E.R.C., *Volkenrecht*, Brussel, Elsevier, 1973, 130.

(12) BATTIFOL, H., en LAGARDE, P., o.c., nr. 58; CLOSSET, C.-L., *La nationalité belge*, in *Répertoire Notarial*, XV, Bruxelles, Larcier (met addenda 1979), nrs. 1-3; DE CASTRO, F., "La nationalité, la double nationalité et la supra-nationalité", *R.C.A.D.I.*, 1961, I, (515), 546-547; DURIEUX, A., o.c., 13-13; KO SWAN SIK, o.c., 3-4; NIBOYET, J.-P., *Traité de droit international privé français*, I, Paris, Sirey, 1947, nr. 70; R.P.D.B., O.C., nr. 1; VAN PANHUYS, H.F., o.c., 37-38; WEIS, P., o.c., 3.

(13) Zie: BATTIFOL, H., en LAGARDE, P., o.c., nr. 61.

(14) BATTIFOL, H., en LAGARDE, P., o.c., nr. 59.

(15) Contra: DE BURLET, J., *Nationalité des personnes physiques et décolonisation. Essai de contribution à la théorie de la succession d'Etats*, Bruxelles, Bruylant, 1975, 27-34.

(16) BATTIFOL, H., en LAGARDE, P., o.c., nr. 67; CLOSSET, C.-L., o.c., nr. 4; DURIEUX, A., o.c., 13-15; KO SWAN SIK, o.c., 3-4; LECLERCQ, P., "Conclusies bij Cass.,

9. Uit het feit dat de nationaliteit één van de constitutieve elementen van een Staat aanduidt, volgt dat de nationaliteit een instelling van publiek recht is, zij het met niet te verwaarlozen gevolgen op het vlak van het privaatrecht (17).

10. Dat de nationaliteit één van de constitutieve elementen van een Staat raakt, geeft reeds een antwoord op de controverse in verband met de juridische aard van de nationaliteit. De nationaliteit is geen contract tussen de onderdaan en de Staat (18); ze is een "status civitatis", een statuut dat aan het individu, onafhankelijk van zijn wil wordt opgelegd. Dit stemt zonder enige twijfel overeen met de realiteit van de nationaliteit van oorsprong, maar dit is ook zo, wanneer het individu vrijwillig van nationaliteit verandert: hij treedt toe tot het vastgestelde statuut door te voldoen aan de hiertoe gestelde voorwaarden, die in het geval een zekere wilsbeslissing veronderstellen. Trouwens, alhoewel tot op zekere hoogte moet worden rekening gehouden met de wil van het individu, wordt de nationaliteit verleend niet uitsluitend in het belang van het individu, maar wel vooral in het algemeen belang, waarover de Staat alleen oordeelt (19).

11. Vermits de nationaliteit niet het voorwerp kan uitmaken van een contract, zelfs niet met de Staat en derhalve bij contract niet kan en niet mag worden afgeweken van het nationaliteitsrecht, dat eenzijdig wordt opgelegd, heeft het nationaliteitsrecht een dwingend karakter. Meer nog, het nationaliteitsrecht betreft het algemeen belang van de Staat, in het bijzonder de samenstelling van het staatsvolk (20); bijgevolg is het nationaliteitsrecht van openbare orde, waaraan, aldus art. 6 B.W. "door bijzondere overeenkomsten geen afbreuk (kan) worden

12 november 1839", *Pas.*, 1839, 1, 211; *Pand. B.*, v^o *Belge*, nr. 2; MAKAROV, A.N., *l.c.*, nr. 8. Volgens A.N. MAKAROV moet de Staat niet soeverein zijn, waarbij hij verwijst naar het lidmaatschap van federale deelstaten. Op het vlak van het intern recht kan dat lidmaatschap weliswaar beteknisvol zijn, doch op internationaal vlak is het geen volwaardige nationaliteit: het is iets dat erop lijkt, zie: *R.P.D.B.*, *o.c.*, nr. 14; VAN PANHUYS, H.F., *o.c.*, 34-35.

(17) CLOSSET, C.-L. *o.c.*, nr. 6; DURIEUX, A., *o.c.*, 11-12; LECLERCQ, P., *l.c.*, 211; MAKAROV, A.N., *l.c.*, nrs. 36-38; *R.P.D.B.*, *o.c.*, nrs. 7, 8 en 54-56; STANDAERT, R., *La nationalité belge*, in *Les Nouvelles: Droit civil*, I, Bruxelles, Larcier, 1938, nrs. 1, 10 en 11. Contra: BATTIFOL, H. en LAGARDE, P., *o.c.*, nr. 69; DE CASTRO, F., *l.c.*, 550-552; DE PAGE, H., *o.c.*, nr. 337bis; TERRE, F., "Réflexions sur la notion de nationalité", *R.C.D.I.P.*, 1975, (197), 197-214.

(18) DE CASTRO, F., *l.c.*, 548; MAKAROV, A.N., *l.c.*, nrs. 3-4.

(19) Brussel, 8 november 1947, *J.T.*, 1848, 73; BATTIFOL, H., en LAGARDE, P., *o.c.*, nr. 68; CLOSSET, C.-L., *o.c.*, nrs. 6, 7 en 63; DE CASTRO, F., *l.c.*, 547-548; DE PAGE, H., *o.c.*, nr. 339; MAKAROV, A.N., *l.c.*, nrs. 4-7; *R.P.D.B.*, *o.c.*, nrs. 4-6; STANDAERT, R., *o.c.*, nrs. 5-8; VAN PANHUYS, H.F., *o.c.*, 26 en 162. Contra: Brussel, 3 november 1919, *B.J.*, 1919, 1308; *Pand. B.*, v^o *Nationalité en général*, nrs. 5-10, zij het dat dit arrest en dit werk dateren van het einde van de XIX^e eeuw en het begin van de XX^e eeuw, toen de contractstheorie nog algemeen primeerde.

(20) *supra*, nrs. 8 en 10.

gedaan" (21). Daarenboven is het ook van internationale openbare orde, zodat aan het nationaliteitsrecht ook geen afbreuk kan worden gedaan door een buitenlandse wet (22).

12. Tenslotte moet er worden op gewezen dat er een onderscheid moet worden gemaakt tussen nationaliteit in internationaalrechtelijke betekenis en nationaliteit op het vlak van het intern recht, met dien verstande dat ze niet noodzakelijk verschillend zijn; het tegendeel is juist wenselijk, al was het maar dat dit nodeloze complicaties voorkomt (23).

AFDELING II: HET PRINCIPE VAN DE STAATSBEVOEGDHEID

13. "Het behoort tot de bevoegdheid van iedere Staat in zijn wetgeving te bepalen, wie zijn onderdanen zijn. Deze wetgeving moet door de andere Staten worden erkend, voorzover zij in overeenstemming is met de internationale verdragen, de internationale gewoonte en de algemeen erkende rechtsbeginselen ter zake van nationaliteit".

Aldus luidt de bepaling van art. 1 van het Verdrag van Den Haag nopens de wetsconflicten inzake nationaliteit van 12 april 1930, bekrachtigd door de Wet van 20 januari 1939 (B.S., 13 augustus 1939). Uit deze bepaling, die deel uitmaakt van het Belgische recht, volgt dat de bevoegdheid tot het regelen van de verkrijging en het verlies van de nationaliteit, behoort tot de interne aangelegenheden ("domaine réservé", "exclusive domestic jurisdiction") van de Staat, welk principe men ook terugvindt in art. 4 G.W. De andere Staten moeten zijn regeling in verband met zijn nationaliteit erkennen en eerbiedigen. Zij zijn daartoe alleen gehouden als die regeling niet in strijd is met de door de Staat gesloten internationale verdragen, met het internationale gewoonterecht of met de algemeen erkende rechtsbeginselen betreffende de nationaliteit. De Haagse Conventie spreekt zich niet uit over de inhoud van die beperkende elementen, wat trouwens niet zo eenvoudig is gezien de talrijke controverses hierover. Zonder hierop in te gaan, blijkt reeds hieruit dat de nationaliteit op nationaal vlak niet noodzakelijk samenvalt met die op internationaal vlak: op nationaal vlak is elke Staat terzake onbeperkt bevoegd en is zijn regeling geldend, ook

(21) Voor het onderscheid tussen dwingend recht en openbare orde; zie VAN GERVEN, W., (ed.), Antwerpen, Standaard, 1973, nrs. 26, 28, 51 (NOOT 107) en 135-137.

(22) Brussel, 29 mei 1958, *Pas.*, 1958, II, 176; Brussel, 2 november 1970, *Pas.*, 1971, II, 56; CLOSSET, C.-L., o.c., nrs. 63, 404 en 405; DE PAGE, H., o.c., nr. 339; MAKAROV, A.N., l.c., nrs. 53-54; *Pand. B. v° Belge*, nr. 4, v° *Nationalité en général*, nr. 11; *R.P.D.B.*, o.c., nrs. 5, 57 en 58; STANDAERT, R., o.c., nr. 12.

(23) DE BURLET, J., o.c., 23-24; VAN PANHUYS, H.F., o.c., 24-32; WEIS, P., o.c., 4-7; infra, nr. 13.

als ze strijdig is met het internationaal recht en dus geen gevolgen op internationaal vlak teweegbrengt (24).

14. Een gevolg van dit principe is dat een Staat niet bevoegd is de nationaliteit van een andere Staat toe te kennen. Daardoor zou hij de soevereiniteit van de andere Staat schenden (25). De vraag of een individu de nationaliteit van een Staat al dan niet heeft, moet derhalve worden beantwoord aan de hand van de nationaliteitswetgeving van die Staat in kwestie, zoals ook art. 2 van het Verdrag van Den Haag nopens de wetsconflicten inzake nationaliteit bepaalt (26).

15. Dit sluit evenwel niet uit dat de nationale wetgever niet mag verwijzen naar het vreemde nationaliteitsrecht (27). In zulk geval moet men evenwel opletten dat die referentie nauwkeurig is, wat bijvoorbeeld niet het geval is in art. 4 Nat. W.

AFDELING III : DE PRINCIPES VAN HET BELGISCHE NATIONALITEITSRECHT

1: De bevoegde overheid tot vaststelling van het Belgische nationaliteitsrecht

16. Vermits de nationaliteit het staatsvolk, dit is één van de constitutieve elementen van de Staat raakt (28), komt naar Belgisch recht het aan de G.W. toe de verkrijging en het verlies van de nationaliteit te regelen; dit wordt uitdrukkelijk bevestigd door art. 7 B.W. :

''De uitoefening van de burgerlijke rechten is onafhankelijk van de hoedanigheid van staatsburger, die alleen overeenkomstig de Grondwet wordt verkregen en behouden''. De grondwetgever kan echter zijn

(24) Cass., 20 januari 1921, *Pas.*, 1921, I, 32; Brussel, 20 januari 1919, *J.T.*, 1919, 102; rb. Charleroi, 5 april 1919, *J.T.*, 1919, 243; rb. Liège, 18 december 1924, *B.J.*, 1925, 182; BATTIFOL, H., en LAGARDE, P., *o.c.*, nrs. 67 en 71; NIBOYET, J.-P., *o.c.*, nr. 81; *R.P.D.B.*, *o.c.*, nrs. 11, 13, 405 en 406. Zie ook: P.H.I.J., Groot-Brittannië t. Frankrijk (inzake de Tunesische en Marokkaanse nationaliteitsdecreten), 1923, *Series B*, nr. 4; I.G.H., Liechtenstein t. Guatemala (inzake Nottebohm), *Recueil C.I.J.*, 1955, 4 et seq.; DE BURLET, J., *o.c.*, 24-27; DURIEUX, A., *o.c.*, 6-10; GOODWIN-GILL, G., *International law and the movements of persons between States*, Oxford, Clarendon Press, 1978, 4-11; KO SWAN SIK, *o.c.*, 5-12; MAKAROV, A.N., *l.c.*, nrs. 18-35; PERRIN, G., *Les conditions de validité de la nationalité en droit international public*, in *Recueil d'Etudes de droit international en hommage à Paul GUGGENHEIM*, Genève, Imprimerie de la Tribune de Genève, 1968, (853), 853-887; VAN BOGAERT, E.R.C., ''De volkenrechtelijke regelingen in verband met de nationaliteit'', *T.B.P.*, 1970, (495), 495-499; VAN PANHUYS, H.F., *o.c.*, 147-178; WEIS, P., *o.c.*, 65-91.

(25) CLOSSET, C.-L., *o.c.*, nr. 19; *R.P.D.B.*, *o.c.*, nr. 12; STANDAERT, R., *o.c.*, nr. 15.

(26) MAKAROV, A.N., *l.c.*, nrs. 39-41; *R.P.D.B.*, *o.c.*, nr. 407; STANDAERT, R., *o.c.*, nr. 15.

(27) CLOSSET, C.-L., *o.c.*, nr. 10; *R.P.D.B.*, *o.c.*, nr. 12; STANDAERT, R., *o.c.*, nr. 15.

(28) *supra*, nr. 8.

bevoegdheid delegeren aan de gewone wetgever, wat hij ook doet in art. 4, eerste lid G.W. :

”De staat van Belg wordt verkregen, behouden en verloren volgens de regels bij de burgerlijke wet gesteld” (29).

17. Overeenkomstig art. 68, tweede lid G.W. is de instemming van de wetgevende Kamers vereist opdat internationale verdragen, gesloten door België op het gebied van de nationaliteit, gevolgen kunnen ressorteren.

2: De principes betreffende de nationaliteit

18. Bij de Wet van 20 januari 1939 (B.S., 13 augustus 1939) maakt het Verdrag van Den Haag nopens de wetsconflicten inzake nationaliteit van 12 april 1930 deel uit van het Belgische recht. Het Belgische nationaliteitsrecht wordt bijgevolg beheerst door de drie volgende principes, die de grondslag vormen van dat Haagse Verdrag (30).

1° de noodzaak van nationaliteit

Ieder individu behoort een nationaliteit te hebben of ”tout individu a droit à une nationalité”, aldus art. 15, 1 U.V. Dit betekent dat de wet aan eenieder van bij zijn geboorte een nationaliteit toekent, hetgeen in termen van Belgisch recht vertaald wordt door de stricte toepassing van het ”ius sanguinis”. Dit principe betekent ook dat de verwerpelijke, doch niettemin bestaande toestand van staatsloosheid moet worden bestreden.

2° eenheid van nationaliteit

Ieder individu kan slechts één nationaliteit hebben en de verkrijging van een nieuwe nationaliteit is slechts mogelijk als de vroegere nationaliteit definitief verloren gaat. Ondanks dit principe blijven er zich gevallen van meervoudige nationaliteit voordoen, welke men uiteraard zoveel mogelijk tracht te vermijden. Zo is in het Belgische recht de vrijwillige cumulatie van nationaliteiten een bedriegelijke handeling (31).

(29) LECLERCQ, P., *l.c.*, 211; *Pand. B.*, *v° Belge*, nrs. 2-3; STANDAERT, R., *o.c.*, nrs. 1 en 14.

(30) CLOSSET, C.-L., *o.c.*, nrs. 40-47; LE PAGE, H., *o.c.*, nrs. 341-343; GALLARDO RUEDA, A., *L'apatridie et le droit individuel à la nationalité*, in *Travaux de l'Association Henri Capitant pour la Culture juridique française*, Paris, Dalloz, 1963, (257), 257-261; KO SWAN SIK, *o.c.*, 27, 29 en 30; LECLERCQ, P., *l.c.*, 211; *Pand. B.*, *v° Belge*, nrs. 2 en 3, *v° Nationalité en général*, nrs. 13-22; STANDAERT, R., *o.c.*, nrs. 1 en 14.

(31) rb. Liège, 18 december 1924, *B.J.*, 1925, 182; GRAULICH, P., ”Nullité du mariage conclu à des fins étrangères à cette institution” (Noot onder Gent, 25 februari 1956), *R.C.J.B.*, 1957, (184), 184-191.

Het principe van de eenheid van nationaliteit wordt niet alleen op het vlak van het individu, maar ook op het vlak van het gezin toegepast.

3° recht op verandering van nationaliteit

Uit de bepaling van art. 15, 2 U.V., "nul ne peut être arbitrairement privé (...) du droit de changer de nationalité", volgt dat de Staten het recht niet ontzegd wordt hun nationaliteit te verlenen onafhankelijk van de wil van het betrokken individu, noch het recht de voorwaarden voor de verandering van nationaliteit vast te stellen, dit alles evenwel onder de ene beperking dat het niet arbitrair gebeurt.

3: *Nationaliteit en staatsburgerschap*

19. Uit de artt. 4, tweede lid en 5, tweede lid G.W. blijkt dat er twee soorten Belgen zijn, namelijk deze die de Belgische nationaliteit ("nationalité") hebben en deze die het Belgische staatsburgerschap ("citoyenneté") hebben. Dit onderscheid is uitsluitend van belang op het vlak van het intern recht en wel met betrekking tot de politieke rechten: beide categorieën Belgen hebben dezelfde rechten, met uitzondering van de politieke rechten waarvan alleen de Belgische staatsburgers het genot hebben. Het Belgische staatsburgerschap impliceert derhalve de Belgische nationaliteit (32): de Belgische staatsburgers zijn al de Belgen, behalve de vrouw die door haar huwelijk Belgische is geworden (33) en degene die de gewone naturalisatie heeft verkregen. Dit onderscheid komt tot uiting in art. 24 Nat. W., waar de Belgen door geboorte gesteld worden tegenover de Belgen door naturalisatie of tengevolge van het huwelijk. Deze laatsten genieten niet van de politieke rechten, met uitzondering van deze die de grote naturalisatie werd verleend.

4: *De interpretatie van de wetten op de nationaliteit*

20. De interpretatie van de wetten op de nationaliteit wordt gegeven - zoals ook voor de andere wetten - door de wetgevende, de uitvoerende en de rechterlijke macht, ieder binnen het raam van hun bevoegdheid (34).

21. Volgens de Circulaire betreffende de toepassing van de wetten op de nationaliteit op vreemdelingen die volgens hun persoonlijk statuut

(32) DURIEUX, A., *o.c.*, 20-22.

(33) Uitzondering moet worden gemaakt voor het kiesrecht voor de wetgevende Kamers, waarvan zij het genot hebben na tien jaar verblijf, volgens op het huwelijk, in België: Wet van 24 maart 1949 (*B.S.* 26 maart 1949).

(34) Zie: CLOSSET, C.-L., *o.c.*, nrs. 394-403; R.P.D.B., *o.c.*, nrs. 59-63; STANDAERT, R., *o.c.*, nrs. 16-18.

meerderjarig worden vóór de leeftijd van 21 jaar van 4 maart 1982 (*B.S.*, 17 maart 1982) moeten de vragen over de staat en bekwaamheid van personen worden opgelost aan de hand van de begrippen van het Belgische B.W. van zodra het gaat om de Belgische nationaliteit, al dan niet samen met een andere nationaliteit. Dit is een bevestiging van de opvatting van de wetgever (35), de rechtspraak (36) en de rechtsleer (37), alhoewel er in de rechtsleer minder en minder unanimité daarover heerst (38). Immers deze opvatting wijkt af van het principe van art. 3, derde lid B.W., volgens welk de staat en bekwaamheid van personen bepaald wordt door de nationale wet van de betrokkene. Als reden wordt hiervoor opgegeven dat de toepassing van de vreemde wet een inbreuk zou betekenen op de Belgische soevereiniteit, daar de Belgische nationaliteit het Belgische staatsvolk bepaalt (39).

5: De toepassing van de wetten op de nationaliteit in de ruimte en in de tijd

22. De wetten op de nationaliteit zijn van rechtswege toepasselijk op het nationaal grondgebied, wat in de Nat. W. met "België" steeds wordt bedoeld. Het Belgisch grondgebied strekt zich, inclusief het grondgebied in stricte zin, uit over de Belgische vliegtuigen, dit zijn de vliegtuigen met Belgische immatriculatie, en de Belgische schepen, dit zijn de schepen die onder Belgische vlag varen of deeluitmaken van de Belgische vloot (40). In bepaalde gevallen wordt het verblijf in het buitenland gelijkgesteld met een verblijf op Belgisch grondgebied (41).
23. "Het verkrijgen, het verliezen of terugbekomen van de staat van Belg, op welke grond dan ook, heeft slechts kracht voor de toekomst", stelt art. 20 Nat. W. Het principe van niet-retro-activiteit wordt hier gehuldigd, behoudens evenwel de gevallen waarin de wet uitdrukkelijk

(35) *Parl. St.*, Kamer, 1919-20, nr. 440, 1267.

(36) Cass., 6 februari 1878, *Pas.*, 1878, I, 93; Cass., 19 februari 1878, *Pas.*, 1878, I, 93; Cass., 8 april 1878, *Pas.*, 1878, I, 398; *B.J.*, 1878, 472; Brussel, 17 januari 1878, *Pas.*, 1878, II, 117; Brussel, 21 januari 1878, *Pas.*, 1878, II, 117; *B.J.*, 1878, 114; Gent, 28 februari 1878, *Pas.*, 1878, II, 117; *B.J.*, 1878, 363; Gent, 1 maart 1878, *Pas.*, 1878, II, 117; *B.J.*, 1878, II, 117; *B.J.*, 1878, 405; Liège, 13 maart 1878, *B.J.*, 1878, 420; Antwerpen, 13 december 1878, *Pas.*, 1879, II, 225.

(37) *Pand., B.*, v^o *Belge*, nr. 136, v^o *Naturalisation*, nr. 59; STANDAERT, R., *o.c.*, nr. 44. Zie ook: MAKAROV, A.N., *l.c.*, nrs. 63-69.

(38) CLOSSET, C.-L., *o.c.*, nr. 35; DE CEUSTER, J., "enige kritische bedenkingen rond de interpretatie van de Belgische nationaliteitswetgeving", *Tijdschrift voor vreemdelingenrecht*, 1982, (79), 79-88.

(39) CLOSSET, C.-L., *o.c.*, nr. 33; DE CEUSTER, J., *l.c.*, 80-82; STANDAERT, R., *o.c.*, nr. 44; *supra*, nr. 8.

(40) CLOSSET, C.-L., *o.c.*, nrs. 52-59; *R.P.D.B.*, *o.c.*, nrs. 64-73; STANDAERT, R., *o.c.*, nrs. 55-57.

(41) *infra*, nrs. 40 en 58.

anders bepaalt. Dit verhindert niet dat de wetten op de nationaliteit van toepassing zijn op alle personen nu en in de toekomst: als alle gestelde voorwaarden vervuld zijn, kunnen zij zelfs het statuut van reeds geboren personen veranderen (42).

6: Limitatieve opsomming van de wijzen van verkrijging van de nationaliteit

24. Vermits de nationaliteitswetten van openbare orde zijn, kan de nationaliteit slechts verkregen worden op de wijzen door de wet bepaald (43).

Men kan de Belgische nationaliteit verkrijgen:

1° door afstamming;

2° door optie;

3° door naturalisatie;

4° door het huwelijk ten aanzien van de vrouw;

5° door optie of naturalisatie van de ouder die het hoederecht heeft ten aanzien van het minderjarig kind.

Daarnaast staat er de mogelijkheid open voor Belgen door geboorte, die hun Belgische nationaliteit verloren hebben, om de Belgische nationaliteit te herkrijgen. Hierna wordt enkel de verkrijging anders dan door afstamming besproken. Er moet worden gewezen op de terminologie van de Belgische Nat. W., waar art. 24 spreekt van "Belg door geboorte". Deze term duidt niet alleen op de Belg door afstamming, maar ook op sommige andere vormen van nationaliteitsverkrijging; het omvat immers alle Belgen, behalve deze die Belgische nationaliteit verworven hebben door naturalisatie of huwelijk.

HOOFDSTUK III: DE VERKRIJGING VAN DE BELGISCHE NATIONALITEIT

AFDELING I: DE NATURALISATIE

§ 1. Definitie en principes

25. De naturalisatie is de akte bij welke de hoedanigheid van Belg wordt verleend aan een persoon. Zij wordt geregeld door art. 5 G.W. en de artt. 12 tot 17 Nat. W. (44).

(42) CLOSSET, C.-L., *o.c.*, nrs. 60-66bis; *R.P.D.B.*, *o.c.*, nrs. 74-84; STANDAERT, R., *o.c.*, nr. 23.

(43) *supra*, nr. 11.

(44) *Parl. St.*, Kamer, 1930-31, nr. 196; CLOSSET, C.-L., *o.c.*, nr. 176; DEKKERS, H., *o.c.*, nr. 106; DE PAGE, H., *o.c.*, nr. 354; *Pand. B.*, *v° Naturalisation*, nr. 1; *R.P.D.B.*, *o.c.*, nr. 184; STANDAERT, R., *o.c.*, nr. 152; STICHELBAUDT, L., "De wet van 17 maart 1964 op de naturalisatie", *De Gem.*, 1965, (130), nr. 3; X., Noot onder Cass., 6 JANUARI 1927, *Pas.*, 1927, I, 117.

26. "Naturalisatie wordt verleend door de wetgevende macht", aldus art. 5 G.W. (45). De naturalisatie-akte is derhalve een formele, doch geen materiële wet; ze is een politieke handeling (46). Vermits de naturalisatie een soevereine en discretionaire handeling is, is de wetgever volledig vrij de naturalisatie al dan niet te verlenen en derhalve ontsnapt hij aan de controle van de rechtbanken (47).

27. De naturalisatie gaat uit van de vrije wil van diegene die de Belgische nationaliteit wil verwerven (48).

28. De naturalisatie wordt in principe alleen verleend aan een persoon die geen enkele band "iure sanguinis" noch "iure soli" met België heeft (49). Toch kan ze worden aangevraagd door iemand die reeds Belg is, op voorwaarde dat hij er een belang bij heeft. Dit is het geval van de vrouw die door haar huwelijk Belgische is geworden teneinde het genot van de politieke rechten te verwerven, alsook degene die de termijnen voor de optie heeft laten verstrijken (50).

29. De Belgische wetgever kent twee soorten van naturalisatie: de grote naturalisatie die de vreemdeling volledig met de Belgische staatsburger gelijk stelt wat betreft de burgerlijke én de politieke rechten (art. 5 G.W.) en de gewone naturalisatie die alleen de burgerlijke rechten verleent samen met de politieke rechten waarvoor de G.W. of de wetten de grote naturalisatie niet vereisen (art. 11 Nat. W) (51).

§ 2. Voorwaarden

A. Gemeenschappelijke voorwaarde

30. Het verzoek om naturalisatie is, aldus art. 14 Nat. W., niet ontvankelijk als de landswet van de belanghebbende deze toelaat machtiging te bekomen tot het behouden van zijn nationaliteit, ingeval hij er een nieuwe mocht verkrijgen.

31. Hiermee beoogt de wetgever de vrijwillige cumulatie van nationali-

(45) DE PAGE, H., *o.c.*, nr. 357; MAST, A., *o.c.*, nr. 45; *Pand. B.*, *vº Naturalisation*, nr. 12.

(46) *Pand. B.*, *vº naturalisation*, nrs. 13-14; *R.P.D.B.*, *o.c.*, nr. 187; STANDAERT, R., *o.c.*, nr. 153.

(47) CLOSSET, C.-L., *o.c.*, nr. 177; DE PAGE, H., *o.c.*, nr. 355; *R.P.D.B.*, *o.c.*, nr. 186; STANDAERT, R., *o.c.*, nr. 153.

(48) DE PAGE, H., *o.c.*, nr. 355; *R.P.D.B.*, *o.c.*, nr. 186.

(49) DE PAGE, H., *o.c.*, nr. 355; STICHELBAUDT, L., *l.c.*, nr. 3.

(50) CLOSSET, C.-L., *o.c.*, nrs. 23-24; DE BEUS, P., *Wet van 15 mei 1922 op de verwerving en het verlies der nationaliteit*, Leuven, De Vlaamsche Boekenhal, 1924, 45-46; DE PAGE, H., *o.c.*, nr. 356; MAST, A., *o.c.*, nr. 46; *Pand. B.*, *vº Naturalisation*, nrs. 15-20; *R.P.D.B.*, *o.c.*, nr. 188; STANDAERT, R., *o.c.*, nr. 155.

teiten te verhinderen, die trouwens geacht wordt bedrieglijk te zijn (52).

32. Er zal derhalve moeten onderzocht worden door de wetgevende Kamers of de betrokken vreemde wetgeving de betrokkenen niet toelaat vrijwillig zijn oorspronkelijke nationaliteit te behouden, ondanks de verkrijging van de Belgische nationaliteit (53) en of uit de houding van de betrokkene niet blijkt dat hij van twee nationaliteiten wil profiteren, dan wel dat hij een nieuwe nationaliteit wil verwerven teneinde te ontsnappen aan een verplichting die zijn oorspronkelijke nationaliteit hem oplegde (54).

33. De aanvrager kan (55) een getuigschrift voorleggen, afgeleverd door de bevoegde overheid van zijn land van herkomst, waaruit het ontslag van nationaliteit blijkt (56). De oprechtheid van de aanvrager wordt vermoed en het voorleggen van dit getuigschrift moet worden geacht te volstaan, behoudens tegenbewijs (57).

B. Voorwaarden voor de grote naturalisatie

34. De voorwaarden voor de grote naturalisatie worden bepaald in art. 12 Nat. W. dat voorziet in een algemeen en een bijzonder regime.

a. algemene voorwaarden

35. De grote naturalisatie kan slechts worden aangevraagd vanaf de volle leeftijd van 25 jaar. Dit is een minimum-vereiste: ook als men ouder is dan 25 jaar, kan men ze aanvragen.

Daarnaast moet men het bewijs leveren van een gewone verblijfplaats gedurende een onafgebroken termijn van tien jaar in België. Die termijn wordt verminderd tot de helft, dus tot vijf jaar, wanneer de betrokkene voldoet aan één van de volgende voorwaarden :

- sedert ten minste twee jaar de gewone naturalisatie verkregen hebben (art. 12, 2^o Nat. W.);

(52) *Parl. Hand.*, Kamer, 1920-21, 15 juni 1921, 1625; *Parl. St.*, Senaat, 1921-22, nr. 18; CLOSSET, C.-L., *o.c.*, nrs. 141 en 142; DE PAGE, H., *o.c.*, nr. 351; *R.P.D.B.*, *o.c.*, nrs. 155 en 156; STANDAERT, R., *o.c.*, nrs. 115 en 117; supra, nr. 18.

(53) *Parl. Hand.*, Kamer, 1920-21, 15 juni 1921, 1625.

(54) Brussel, 23 november 1932, *Pand. Pér.*, 1932, 381; rb. Liège, 18 december 1924, *B.J.*, 1925, 182; CLOSSET, C.-L., *o.c.*, nr. 143; *R.P.D.B.*, *o.c.*, nr. 157.

(55) Voor Duitsland en Oostenrijk is hij daartoe verplicht. Hier doet zich het praktisch probleem voor dat die landen nalaten dit getuigschrift te overhandigen, zodat de naturalisatie-aanvraag onontvankelijk is.

(56) DE BEUS, P., *o.c.*, 36-37.

(57) *Parl. Hand.*, Kamer, 1925-26, 2 juli 1926, 1971-1974, 2155 et seq. Zie ook : Cass., 20 januari 1921, *Pas.*, 1921, I, 32; Brussel, 8 juli 1924, *B.J.*, 1924, 626; Brussel, 9 februari 1926, *Pas.*, 1926, II, 156; DE PAGE, H., *o.c.*, nr. 351. Dit is het bijzondere geval van de Wet Delbrück, cf. STANDAERT, R., *o.c.*, nrs. 119-120.

- reeds vóór de volle leeftijd van 25 jaar in België gevestigd zijn (art. 12, 3^o, a Nat. W.);
- echtgenoot zijn van een persoon die Belg is van geboorte (art. 12, 3^o, b Nat. W.);
- één of meer nakomelingen hebben die in België verblijven (art. 12, 3^o, c Nat. W.);
- eigenaar zijn van een in België gelegen woonpand (art. 12, 3^o, d Nat. W.);
- onderdaan zijn van één der Lidstaten van de E.E.G. of deze hoedanigheid slechts verloren hebben om een naturalisatie-aanvraag te kunnen indienen (art. 12, 3^o, e Nat. W.);
- als vluchteling zijn erkend met toepassing van het Verdrag betreffende de status van vluchtelingen, ondertekend te Genève op 28 juli 1951 en goedgekeurd bij de Wet van 26 juni 1953 (*B.S.*, 4 oktober 1953) (art. 12, 3^o, f Nat. W.).

Al deze voorwaarden tonen duidelijk aan dat de wetgever alleen de grote naturalisatie wil verlenen aan deze die voldoende geestelijk volwassen zijn en die zich werkelijk aan het Belgisch milieu en de Belgische zeden hebben aangepast (58).

36. Het is dan ook maar normaal dat de wet een verblijfplaats vereist en geen woonplaats. De woonplaats kan immers uitsluitend in rechte bestaan en geenszins beantwoorden aan de werkelijkheid (59).

37. Dat de gewone verblijfplaats onafgebroken gedurende de gestelde termijn in België moet gevestigd zijn, betekent niet dat ze ook gestadig moet zijn: korte afwezigheden omwille van vakantie, gezondheidsredenen of studie verbreken de continuïteit van het verblijf niet (60).

38. De verblijfsvoorwaarde moet vervuld zijn niet alleen gedurende de jaren die de aanvraag onmiddellijk voorafgaan, ze moet daarenboven ook vervuld blijven gedurende de hele procedure tot aan de overschrijving van de naturalisatie-akte, behalve als onder de wettelijke voorwaarden vrijstelling van verblijf werd verleend door de naturalisatiewet (61).

39. De verblijfplaats moet in België gevestigd zijn. Hiermee is uiteraard het Belgisch grondgebied bedoeld (62). Daarenboven kan, in analogie met art. 8, tweede lid Nat. W. (63), met het verblijf in België

(58) STANDAERT, R., *o.c.*, nr. 156; STICHELBAUDT, L., *l.c.*, 15-22.

(59) Gent, 26 januari 1961, *R.W.*, 1960-61, 1975; CLOSSET, C.-L., *o.c.*, nr. 159; DE BEUS, P., *o.c.*, 37; DE PAGE, H., *o.c.*, nr. 351; *R.P.D.B.*, *o.c.*, nr. 151; STANDAERT, R., *o.c.*, nr. 109.

(60) DE PAGE, H., *o.c.*, nr. 357; *R.P.D.B.*, *o.c.*, nr. 192; STANDAERT, R., *o.c.*, nr. 158.

(61) CLOSSET, C.-L., *o.c.*, nrs. 160-2 en 183-2; *R.P.D.B.*, *o.c.*, nr. 192; STANDAERT, R., *o.c.*, nr. 158.

(62) *supra*, nr. 22.

(63) *infra*, nr. 58.

worden gelijkgesteld het verblijf in een vreemd land, zolang de betrokkene aldaar een door de Belgische regering begeven betrekking vervulde (64).

40. De ontvankelijkheid van de aanvraag tot naturalisatie is niet onderworpen aan de voorwaarde dat de aanvrager zijn militaire dienstplicht vervuld heeft in zijn land van herkomst. Hij moet alleen alle uitleg en alle documenten met betrekking daartoe verstrekken (65).

b. bijzonder regime

41. Zonder aan ook maar één enkele van de hierboven vermelde voorwaarde te voldoen, kan de grote naturalisatie toch nog verleend worden aan hen die de Belgische Staat of de gewezen Congokolonie uitnemende diensten hebben bewezen.

Wat onder "uitnemende diensten" moet worden verstaan, wordt niet bepaald in de wet, teneinde hier een volledige appreciatiebevoegdheid aan de wetgevende macht toe te kennen (66). Meestal gaat het hier om een activiteit waaruit het land ruim voordeel heeft gehaald, als ook deze die eervol in het Belgische leger gediend hebben of door zijn pro-Belgische houding werd opgemerkt op het gevaar af sancties vanwege de vijand te kunnen hebben opgelopen (67).

C. Voorwaarden voor de gewone naturalisatie

42. Voor het bekomen van de gewone naturalisatie moet de betrokkene, aldus art. 13 Nat. W., aan één van de volgende hypothesen voldoen :

- ten volle 16 jaar oud zijn en reeds van vóór de leeftijd van 14 jaar, sedert tenminste drie jaar, onafgebroken met zijn gewone verblijfplaats in België gevestigd zijn ;
- ten volle 22 jaar oud zijn en sedert ten minste zes jaar onafgebroken met zijn gewone verblijfplaats in België gevestigd zijn ;
- ten volle 22 jaar oud zijn, sedert ten minste drie jaar onafgebroken met zijn gewone verblijfplaats in België gevestigd zijn en voldoen aan één van de voorwaarden opgesomd in art. 12, 3° Nat. W. (68).

(64) CLOSSET, C.-L., *o.c.*, nrs. 52-59; *R.P.D.B.*, *o.c.*, nr. 193; STANDAERT, R., *o.c.*, nr. 158.

(65) CLOSSET, C.-L., *o.c.*, nr. 185; *R.P.D.B.*, *o.c.*, nr. 194bis.

(66) STANDAERT, R., *o.c.*, nr. 160; STICHELBAUDT, L., *l.c.*, nr. 10.

(67) CLOSSET, C.-L., *o.c.*, nr. 186; *R.P.D.B.*, *o.c.*, nr. 195; STANDAERT, R., *o.c.*, nr. 160.

(68) Voor de interpretatie van dit art.: *supra*, nrs. 37-41.

D. Vrijstelling van de leeftijds- en verblijfsvoorwaarden

43. Overeenkomstig art. 15 Nat. W zijn de echtgenote, de meerderjarige en geëmancipeerde kinderen van de aanvrager vrijgesteld van de voorwaarden bepaald in artt. 12 en 13 Nat. W., wanneer zij hun naturalisatie tegelijkertijd met haar man, respectievelijk hun vader of moeder aanvragen (69).

§ 3. Procedure

A. aanvraag

44. Het naturalisatiedossier moet worden gericht tot de Minister van Justitie. In de praktijk wordt het neergelegd op het parket van de procureur des Konings bij de rechtbank van eerste aanleg van de gewone verblijfplaats van de verzoeker.

Het naturalisatiedossier omvat de aanvraag tot naturalisatie, ondertekend door de aanvrager zelf of door zijn lasthebber met bijzondere authentieke volmacht. Als de aanvrager minderjarig is (70) - wat alleen bij gewone naturalisatie mogelijk is -, is de machtiging vereist van de personen waarvan de toestemming vereist is voor het huwelijk, zoals bepaald in hoofdstuk I, titel V, boek I B.W. (art. 13, tweede lid Nat. W.).

Daarnaast moeten ook een aantal bewijsstukken deel uitmaken van het naturalisatiedossier (71).

B. Het onderzoek

45. Overeenkomstig art. 16 Nat. W. wordt het naturalisatiedossier vervolgens door de Minister van Justitie meegedeeld aan de procureur des Konings. In de praktijk evenwel is die mededeling niet nodig, vermits het dossier rechtstreeks bij de procureur des Konings wordt ingediend (72).

De procureur des Konings zorgt vervolgens onmiddellijk voor de bekendmaking van de aanvraag tot naturalisatie in België door middel van aanplakking aan de deur van het gemeentehuis van de gewone verblijfplaats van de aanvrager en door publicatie in een dagblad van de provincie. Deze bekendmaking geschiedt op kosten van de aanvrager.

(69) *infra*, nrs. 75 en 77.

(70) *supra*, nr. 21.

(71) Dergelijke bewijsstukken zijn onder andere: uittreksel uit de geboorte-akte, uittreksels uit de bevolkings- of vreemdelingregisters, getuigschrift betreffende de militaire toestand van de aanvrager, een biografische nota, eventuele machtiging van bepaalde personen.

(72) *supra*, nr. 44.

ger die daartoe een voorschot moet storten op de postrekening van de griffie van de rechtbank van eerste aanleg.

In de bekendmaking vermeldt de procureur des Konings de termijn gedurende welke hij een onderzoek instelt naar de geschiktheid van de aanvrager.

Binnen die termijn kunnen derden objecties tegen de naturalisatie van de betrokkene te kennen geven bij het parket.

46. De procureur des Konings gaat vervolgens over tot het onderzoek zowel naar de geschiktheid van de aanvrager, als naar de ontvankelijkheidsvoorwaarden voor de naturalisatie.

De geschiktheid van de aanvrager wordt vermoed, behoudens tegenbevijs door het openbaar ministerie (73).

Wat de geschiktheid betreft, gaat de procureur des Konings na of de aanvrager voldoende garanties van loyaliteit, oprechtheid en moraliteit toont (74). Het is evident dat wie onbekwaam is zijn wil te uiten, hieraan niet kan voldoen (75). Politieke en filosofische opvattingen vormen in se geen grond voor ongeschiktheid, gezien het principe van de meningsvrijheid (76).

In concreto betekent dit dat er in het geschiktheidsonderzoek vooral wordt gekeken naar de aanpassing aan het Belgische milieu, zoals het spreken van ten minste één landstaal, het naleven van de fiscale verplichtingen, de inkomsten van de aanvrager, zijn vriendenkring en zijn contacten met andere vreemdelingen.

47. Na afloop van het onderzoek, worden aan de Minister van Justitie het naturalisatiedossier en het verslag van de procureur des Konings overgemaakt, samen met de beschouwingen van de procureur-generaal, alsmede de inlichtingen en beschouwingen van de administratie voor de Openbare Veiligheid betreffende het gedrag en de moraliteit van de aanvrager in België als ook in het buitenland. Dat geheel wordt vervolgens overgemaakt aan de wetgevende Kamers, overeenkomstig art. 16 Nat. W. (77).

48. Wordt de aanvraag tot naturalisatie, na onderzoek en stemming

(73) *Parl. Hand.*, Kamer, 1925-26, 15 juni 1926, 1626-1632; Brussel, 23 november 1932, *Pand. Pér.*, 1932, 381; Brussel, 29 oktober 1947, *J.T.*, 1948, 75; Brussel, 19 mei 1948, *J.T.*, 1948, 361; Liège, 2 december 1948, *Pas.*, 1949, II, 120; rb. Dinant, 21 oktober 1953, *Jur. Liège*, 1953-54, 138; rb. Tongeren, 14 mei 1961, *Jur. Liège*, 1960-61, 203; DE PAGE, H., *o.c.*, nr. 352; STANDAERT, R., *o.c.*, nr. 135. Contra: rb. Brussel, 14 juli 1949, *J.T.*, 1950, 227 met noot R. LEGROS.

(74) CLOSSET, C.-L., *o.c.*, nr. 164; DE PAGE, H., *o.c.*, nr. 352; *R.P.D.B.*, *o.c.*, nrs. 168, 172 en 202; STANDAERT, R., *o.c.*, nr. 135.

(75) *Parl. Vr. en Antw.* Senaat, 1970-71, 27 april 1971, 1059 (vr. nr. 81 DE RORE).

(76) CLOSSET, C.-L., *o.c.*, nr. 171; DE PAGE, H., *o.c.*, nr. 135.

(77) CLOSSET, C.-L., *o.c.*, nrs. 200-201; *R.P.D.B.*, *o.c.*, nr. 203; STANDAERT, R., *o.c.*, nr. 166.

door de wetgevende Kamers aangenomen, dan volgt de bekrachtiging door de Koning van de naturalisatie-akte (art. 17 Nat. W.) (78).

C. Betekening en overschrijving

49. Vervolgens wordt de akte van naturalisatie aan de aanvrager betekend door de zorg van de Minister van Justitie die hier aan geen enkele termijn gebonden is (art. 17 Nat. W.). In de praktijk geschiedt dit door de tussenkomst van de ambtenaar van de burgerlijke stand van de gewone verblijfplaats van de aanvrager, aan wie tegen kwijting de akte wordt overhandigd met aanduiding van de te volgen procedure.

Binnen de twee maanden na de betekening moet de aanvrager of zijn lasthebber met bijzondere authentieke volmacht zorgen voor de registratie van de akte van naturalisatie en voor de overschrijving ervan in de registers van de burgerlijke stand (art. 17 Nat. W.). De bij de registratie verschuldigde registratierechten zijn vastgesteld in de artt. 238 en 239 W. Reg.

Die termijn van twee maanden is een vervaltermijn. Alleen ingeval van onvoorziene omstandigheden of overmacht, onafhankelijk van de wil van de betrokkene, kan hij door de rechtbank van eerste aanleg van de vervallenverklaring ontheven worden (79).

D. Bekendmaking

50. Na de overschrijving, moet de akte van naturalisatie bij uittreksel worden bekendgemaakt in het Belgische Staatsblad, met vermelding van de overschrijving. Ze is aan geen termijn gebonden en het niet-publiceren raakt de naturalisatie-akte in haar gevolgen niet (80).

§ 4. Gevolgen

51. De naturalisatie heeft pas uitwerking vanaf de overschrijving en dit alleen voor de toekomst (artt. 17 en 20 Nat. W.), onder voorbehoud van veinzing (81).

Met uitsluiting van de politieke rechten (82), hebben de grote en gewone naturalisatie dezelfde gevolgen.

In principe is de naturalisatie strict persoonlijk : haar gevolgen blijven

(78) *R.P.D.B.*, o.c., nr. 204; *STANDAERT*, R., o.c., nr. 167.

(79) rb. Brussel, 6 juni 1970, *J.T.*, 1970, 512; rb. Oudenaarde, 29 juni 1976, *R.W.*, 1976-77, 689 met advies E. SEBRECHTS.

(80) *CLOSSET*, C.-L., o.c., nrs. 206-207; *R.P.D.B.*, o.c., nr. 207; *STANDAERT*, R., o.c., nr. 170.

(81) Brussel, 3 november 1919, *B.J.*, 1919, 1308.

(82) *MAKAROV*, A.N., *l.c.*, nrs. 55 en 56; supra, nr. 29.

beperkt tot de aanvrager zelf (83). Uitzondering vormen nochtans de artt. 5 en 15 Nat. W. ten aanzien van respectievelijk de minderjarige kinderen enerzijds en de echtgenote en de meerderjarige kinderen anderzijds (84).

§ 5. Statistieken

52. Tabel 1: De grote en gewone naturalisaties (85)

Jaar	grote naturalisatie		gewone naturalisatie		totaal	
	(1)	(2)	(1)	(2)	(1)	(2)
1961	10	1,67	588	98,33	598	100,00
1962	3	0,51	589	99,49	592	100,00
1963	9	1,30	681	98,70	690	100,00
1964	4	0,60	663	99,40	667	100,00
1965	9	1,97	449	98,03	458	100,00
1966	42	2,56	1600	97,44	1642	100,00
1967	48	7,59	584	92,41	632	100,00
1968	172	7,10	2249	92,90	2421	100,00
1969	109	8,53	1169	91,47	1278	100,00
1970	294	11,78	2202	88,22	2496	100,00
1971	131	12,58	910	87,42	1041	100,00
1972	337	31,17	744	68,83	1081	100,00
1973	894	43,85	1145	56,15	2039	100,00
1974	646	34,94	1203	65,06	1849	100,00
1975	411	21,83	1472	78,17	1883	100,00
1976	235	20,91	889	79,09	1124	100,00
1977	381	22,88	1284	77,12	1665	100,00
1978	803	25,55	2340	74,45	3143	100,00
1979	547	28,21	1392	71,79	1939	100,00
1980	529	23,39	1733	76,61	2262	100,00
1981	418	21,73	1524	79,21	1924	100,00

Uit tabel 1 blijkt dat er meer gewone dan grote naturalisaties worden verleend. Dit is normaal : de grote naturalisatie verleent aan de vreemdelingen precies dezelfde rechten als die waarvan de Belgen door geboorte het genot hebben, inclusief de politieke rechten, welke de gewone naturalisatie niet toekent. Het is vooral omwille van de politieke rechten dat er die terughoudendheid is. Die uit zich in de wetgeving : de

(83) DE BEUS, P., o.c., 61-62; *Pand. B.*, v^o *Belge*, nr. 5bis.

(84) *infra*, nrs. 75-77.

(85) Bron : Statistisch Jaarboek, N.I.S. ; Bevolkingsstatistieken, N.I.S. Toelichting bij tabel 1 : (1) : absolute cijfers, (2) : relatieve cijfers.

voorwaarden voor de grote naturalisatie zijn zwaarder dan die voor de gewone naturalisatie, wat het verschil in cijfers tussen beide soorten naturalisatie uiteraard in de hand werkt. Die terughoudendheid schrikt vele vreemdelingen af de grote naturalisatie aan te vragen waardoor zij zich tevreden stellen met de gewone naturalisatie.

Het totaal aantal naturalisaties is tussen 1961 en 1981 verviervoudigd. Een reden hiervoor is ongetwijfeld dat het aantal vreemdelingen in België is gestegen. Dit is echter niet de enige reden. Het aantal vreemdelingen is immers niet verviervoudigd, maar verdubbeld in die periode: van 453.486 in 1961, via 696.282 in 1970 tot 878.577 in 1981 (86). Een belangrijker reden is de wet van 17 maart 1964 (B.S. 24 maart 1964) die de voorwaarden tot naturalisatie verminderde. Ze heeft vooral een invloed gehad op de grote naturalisatie, vooral in verhouding tot de gewone naturalisatie.

53. Tabel 2: Naturalisaties naar geboorteland (87)

GEBORTELAND	1975		1976		1977		1978		1979		1980		1981	
	grote	gewo- ne	grote	gewo- ne	grote	gewo- ne	grote	gewo- ne	grote	gewo- ne	grote	gewo- ne	grote	gewo- ne
Duitsland	21	77	15	23	24	54	45	70	24	48	16	66	20	46
België	57	223	35	100	41	165	102	318	74	182	83	306	73	309
Spanje	13	56	10	32	14	29	21	86	17	35	27	63	11	40
Frankrijk	40	79	19	75	35	86	62	196	55	115	50	129	28	140
Griekenland	13	73	8	43	13	55	26	102	21	63	20	71	10	51
Hongarije	27	128	15	75	23	79	36	109	25	49	21	50	10	37
Italië	57	189	42	164	64	188	158	447	92	247	68	294	58	328
Groothertogdom Luxemburg	1	5	-	2	2	3	1	10	1	1	1	4	-	5
Nederland	17	42	13	24	34	16	29	49	25	54	26	39	21	38
Polen	71	194	39	113	48	133	121	234	54	115	42	127	40	88
Roemenië	3	23	3	16	3	31	010	029	07	019	4	22	4	15
Ver. Koninkrijk en Ier- land	2	1	4	1	1	6	5	6	1	3	2	6	1	4
Tsjechoslowakije	7	41	2	17	4	27	13	30	5	21	11	12	3	4
Turkije	3	10	3	11	4	12	6	20	8	18	10	20	3	14
U.S.S.R.	6	33	2	26	8	36	13	36	11	20	7	25	10	20
Joegoeslavië	15	62	4	27	10	53	27	90	16	49	18	47	14	37
Andere landen	58	236	21	140	53	311	128	508	111	353	123	452	112	348
Totaal	411	1472	235	889	381	1284	803	2340	547	1392	529	1733	418	1524

In tabel 2 is niet weergegeven welke de vroegere nationaliteit van de vreemdeling was, die tot Belg is genaturaliseerd. In de statistieken van

(86) Cijfers van de algemene volkstelling op 31 december 1961, 31 december 1970 en 1 maart 1981.

(87) Bron: *Statistisch Jaarboek*, N.I.S.; *Bevolkingsregisters*, N.I.S.

het N.I.S. vergenoegt men zich ermee het geboorteland aan te geven, maar dit is niet noodzakelijk het nationaliteitsland. In de lijst van de geboortelanden, die het N.I.S. opgeeft, is immers België vermeld. Als dit de Belgische nationaliteit zou aanwijzen, is er geen enkele zinvolle reden om tot Belg genaturaliseerd te worden.

Deze aanduiding van België als geboorteland in het kader van de naturalisatie is evenwel interessant. De bedoelde personen hebben een band met België en derhalve zijn zij principiëel uitgesloten voor de naturalisatie. Zij kunnen daarentegen de gunstiger weg van de optie volgen (art. 6, 1^o Nat. W.), die hen daarenboven gelijkstelt aan de Belgen door geboorte in tegenstelling tot de naturalisatie, vooral de gewone naturalisatie. Ongetwijfeld gaat het hier om personen die de optietermijnen hebben laten verstrijken (88).

Gemiddeld 15 % van de naturalisaties per jaar wordt verleend aan personen die in België geboren zijn. Hiermee wordt op de personen die in Italië geboren zijn na, de personen die in België geboren zijn, het meest genaturaliseerd.

In de verhouding grote naturalisatie/gewone naturalisatie, worden in relatieve cijfers iets meer grote naturalisaties verleend aan personen geboren in België, dan aan personen geboren in Italië: voor de personen geboren in België, de verhouding 23 %/77 %, terwijl ze voor de personen geboren in Italië, 22 %/78 % bedraagt. Het verschil is klein, maar als de huidige trend zich voortzet, zal het verschil groter worden: de verhouding grote naturalisatie/gewone naturalisatie blijft voor de personen geboren in België, over de tijd constant; voor de personen geboren in Italië, is ze sinds 1980 opmerkelijk gedaald.

Door de termijnen van de optie te laten verstrijken, worden de personen geboren in België, duidelijk gesanctioneerd: slechts 23 % van hen die in België geboren zijn en tot Belg genaturaliseerd worden, verkrijgen de grote naturalisatie en worden derhalve Belgisch staatsburger; de gewone naturalisatie verleent immers alleen de Belgische nationaliteit (89). Door optie wordt de optant Belgisch staatsburger en Belg door geboorte (90). Dat de grote naturalisatie niet de staat van Belg door geboorte verleent, maakt niet zo'n staat gelijkgesteld. Opmerkelijker is dat, waar optie nagenoeg nooit geweigerd wordt - optie die een gunstiger juridische hoedanigheid verleent -, de grote naturalisatie eerder karig verleend wordt aan de personen die in België geboren zijn. Aan hen wordt de grote naturalisatie bijna even weinig toegestaan als aan de personen geboren in Italië, waarbij deze laatsten in de meerderheid van de gevallen nooit in aanmerking komen voor optie.

De reden waarom er zoveel mensen die in België geboren zijn, tot Belg

(88) supra, nr. 28.

(89) supra, nr. 19.

(90) supra, nrs. 19 en 24.

genaturaliseerd worden, is evident : de plaats van geboorte duidt in de meeste gevallen op een vertrouwdheid met die plaats, in casu met België.

Voor de personen die in Italië geboren zijn, moet de reden gezocht worden in de oprichting van de E.E.G. : het vrij verkeer van personen en werknemers wordt in het raam van de E.E.G. verzekerd. Op grond hiervan kwamen vele personen die in Italië zijn geboren, naar België waar er meer werk en gunstiger arbeidsomstandigheden waren - en ondanks de economische crisis nog steeds zijn. Zij vestigden zich in België, stichtten er hun gezin en werden in feite meer Belg dan vreemdeling, vandaar hun naturalisatie.

Uit de andere E.E.G.-Lidstaten wordt een beperkter aantal personen tot Belg genaturaliseerd. Deze E.E.G.-Lidstaten zijn verschillend ten opzichte van Italië, in die zin dat de economische situatie in die E.E.G.-Lidstaten ten minste even gunstig is als die in België. Omwille van het vrij verkeer van personen en werknemers en van de grote verwantschap met België is het aantal personen die daar geboren zijn en tot Belg genaturaliseerd werden, groter dan het aantal tot Belg genaturaliseerde personen die in andere landen geboren zijn.

Desondanks werden tot 1978 opmerkelijk veel naturalisaties verleend aan mensen die in Polen of in Hongarije geboren zijn, terwijl voor de andere Oostbloklanden de cijfers eerder laag zijn. De reden hiervoor is dat het gaat om U.N.O.-vluchtelingen. Hun aantal is nu aan het verminderen, vandaar de daling sinds 1978. Het is trouwens een feit dat wanneer er een stroom U.N.O.-vluchtelingen ontstaat, dit ook merkbaar is op het aantal naturalisatie-aanvragen : zo komen er nu, in tegenstelling tot vroeger meer aanvragen binnen van vreemdelingen uit Chili, Indonesië (vooral van Chinese afkomst), Iran, Libanon en binnenkort ongetwijfeld ook de zogenaamde Vietnamese bootvluchtelingen.

De redenen om zich tot Belg te laten naturaliseren zijn veelal van familiale of economische aard. Soms wordt de Belgische nationaliteit alleen nagestreefd om in andere landen gemakkelijker toegang te hebben. Dit laatste wordt uiteraard zo goed mogelijk verzwegen door de naturalisatie-aanvragers, want dit is immers niet de bedoeling van het verlenen van een naturalisatie. Vaak gaat het hier om personen uit Zuid-Oost-Azië.

Afdeling II : De optie

§ 1 : DEFINITIE

54. De optie of nationaliteitskeuze is een uitdrukkelijke wilsverklaring waarbij een persoon, die kan geacht of vermoed worden, omwille van zijn geboorte, reeds enigszins met België verbonden te zijn, zijn wens

te kennen geeft om de Belgische nationaliteit, welke de wet hem weigert van rechtswege toe te kennen, te verkrijgen waarvoor hij zekere garanties moet bieden. Daarenboven gebeurt ze onder controle van de openbare overheid, in casu de rechterlijke macht.

De optie kan uiteraard alleen worden aangevraagd door een vreemdeling, maar evenwel niet door om het even welke vreemdeling: hij moet zekere banden met België vertonen, zodat hij ten aanzien van België "meer" is dan zo maar een vreemdeling, zonder evenwel Belg te zijn. De optie houdt dan ook het midden tussen de verkrijging van rechtswege en de naturalisatie (91).

§ 2: *PERSONEN MET OPTIERECHT*

55. Als band met België worden alleen deze in acht genomen die voortvloeien uit de geboorte of de adoptie, zoals blijkt uit art. 6 Nat. W.:

- de geboorte in België uit buitenlandse ouders (art. 6, 1^o Nat. W.);
- de geboorte in het buitenland uit ouders van wie één de Belgische nationaliteit bezit of had bezeten (art. 6, 2^o Nat. W.);
- de adoptie door een Belg (art. 6, 3^o Nat. W.);
- de adoptie door een vreemdeling die uit eigen wil de Belgische nationaliteit heeft verkregen of herkrege. Zijn er twee adoptanten, dan volstaat het dat één van hen vrijwillig Belg wordt (art. 6, 4^o Nat. W.) (92).

§ 3: *ONTVANKELIJKHEIDSVORWAARDEN*

a. Verbod van vrijwillige cumulatie van nationaliteiten

56. Art. 7 Nat. W. stelt het verbod van vrijwillige cumulatie van nationaliteiten, precies zoals art. 14 Nat. W. (93), maar met dit verschil dat de controle hierover toekomt aan de rechtbank van eerste aanleg in plaats van de wetgevende kamers.

b. Leeftijdsvoorwaarden

57. De optieverklaring zelf - niet de inwilliging en de overschrijving ervan - moeten geschieden voordat de optant de volle leeftijd van 22

(91) CLOSSET, C.-L., *o.c.*, nr. 122; DEKKERS, H., *o.c.*, nr. 102; DE PAGE, H., *o.c.*, nrs. 348-349; R.P.D.B., *o.c.*, nrs. 120, 122 en 123; STANDAERT, R., *o.c.*, nr. 93.

(92) Voor de interpretatie van art. 6 Nat. W.: supra, nrs. 21 en 22. Zie ook: CLOSSET, C.-L., *o.c.*, nrs. 129-140; DE PAGE, H., *o.c.*, nr. 350; R.P.D.B., *o.c.*, nrs. 123-137; STANDAERT, R., *o.c.*, nrs. 94-102.

(93) supra, nrs. 30-33.

jaar heeft bereikt (art. 8, eerste lid, 2^o Nat. W.). Daarna is ze niet meer ontvankelijk tenzij de optant sedert de leeftijd van 21 jaar steeds in de onmogelijkheid is geweest, tengevolge van wettelijke of feitelijke omstandigheden (94) onafhankelijk van zijn wil, de verklaring af te leggen, en de rechtbank van eerste aanleg van de verblijfplaats van de optant, deze laatste daarom van de vervallenverklaring ontheft (art. 9. Nat. W.).

De optant mag de optieverklaring afleggen vanaf de volle leeftijd van 16 jaar. Tot zijn meerderjarigheid (95), moet hij daartoe de goedkeuring van de personen verkrijgen van wie de machtiging vereist is voor het huwelijk (art. 21 Nat. W.) (96). Bekomt hij die goedkeuring niet, dan heeft hij vanaf zijn 21 jaar de mogelijkheid gedurende één jaar zelfstandig de verklaring af te leggen; dit is trouwens de reden van de maximum-leeftijd van 22 jaar (97).

c. Verblijfsvoorwaarden (98)

58. De optant moet zijn gewone verblijfplaats in België gehad hebben gedurende het jaar dat aan de optieverklaring voorafgaat.

Behalve als één van zijn ouders Belg is geweest (art. 8, derde lid Nat. W.), moet de optant daarnaast ook nog zijn gewone verblijfplaats in België gehad hebben, ofwel onafgebroken van de leeftijd van 14 tot 18 jaar, ofwel gedurende ten minste negen jaar (art. 8, eerste lid, 1^o nat. W.). Was zijn verblijf tussen zijn 14- en 18-jarige leeftijd niet onafgebroken, dan moet hij voldoen aan de andere voorwaarde van een negenjarig verblijf, welk niet onafgebroken moet zijn (99).

Er moet ook opgemerkt worden dat aan de twee verblijfsvoorwaarden tegelijkertijd kan worden voldaan, namelijk als het jaar waarin de optant 18 jaar wordt of het laatste jaar van zijn negenjarig verblijf in België onmiddellijk de optieverklaring voorafgaat.

Art. 8, tweede lid Nat. W. stelt voor minderjarigen uitdrukkelijk met het verblijf in België gelijk het verblijf in het buitenland zolang de vader van de optant aldaar een door de Belgische regering begeven betrekking vervulde.

(95) *Parl. Hand.*, Kamer, 1919-20, nr. 440, 1265; Cass., 23 oktober 1854, *B.J.*, 1854, 156; Brussel, 18 september 1961, *Pas.*, 1962, II, 263; Brussel, 30 JUNI 1971, *J.T.*, 1971, 686 met noot C.-L. CLOSSET; rb. Tournai, 14 december 1955, *Rev. adm.*, 1956, 168; rb. Liège, 25 oktober 1974, *Jur. Liège*, 1975-76, 148; rb. Liège, 13 juni 1975, *Jur. Liège*, 1975-76, 28. Contra: STANDAERT, R., *o.c.*, nr. 107.

(95) *supra*, nr. 21.

(96) Zie: CLOSSET, C.-L., *o.c.*, nr. 149; *R.P.D.B.*, *o.c.*, nrs. 141-142; STANDAERT, R., *o.c.*, nr. 104.

(97) STANDAERT, A., *o.c.*, nr. 105.

(98) *supra*, nrs. 36-39, *mutatis mutandis*.

(99) Brussel, 9 februari 1926, *B.J.*, 1926, 299; DE PAGE, H., *o.c.*, nr. 351; *R.P.D.B.*, *o.c.*, nr. 149; STANDAERT, R., *o.c.*, nr. 112.

§ 4: PROCEDURE

59. Bij het parket van de rechtbank van eerste aanleg van zijn gewoontelijke verblijfplaats, moet de optant zelf (100) zijn optieverklaring afleggen, samen met andere vereiste stukken (101).

De procureur des Konings stelt hiervan onmiddellijk akte op en zorgt voor de bekendmaking ervan door middel van aanplakking aan het gemeentehuis en inlassing in een dagblad van de provincie, dit op kosten van de optant (art. 10, eerst lid Nat. W.).

60. Vervolgens stelt de procureur des Konings een onderzoek in naar én de ontvankelijkheidsvoorwaarden én de geschiktheid van de optant, van welk onderzoek hij de duur vermeldt in de bekendmaking (art. 10, tweede lid Nat. W.) (102).

61. Na het onderzoek wordt de optieverklaring voorgelegd aan de rechtbank van eerste aanleg van de gewone verblijfplaats van de optant (art. 628, 9^o Ger. W.), die, na advies van de procureur des Konings en na de optant te hebben gehoord of opgeroepen, bij een met redenen omkleed besluit, zich uitspreekt over de inwilliging van de optieverklaring (art. 10, derde lid Nat. W.).

Vanaf de betekening van dat besluit aan de optant, waarmee de procureur des Konings is belast (art. 10, derde lid Nat. W.), beschikken ze beide over een termijn van 15 dagen om tegen dat besluit in beroep te gaan bij het Hof van Beroep dat in laatste aanleg uitspraak doet, na advies van de procureur-generaal en na de optant te hebben gehoord of opgeroepen (art. 10, vierde lid Nat. W.).

Het vonnis of arrest heeft kracht van gewijsde (103), hetgeen niet belet dat een hernieuwde optieverklaring, na een eerste afwijziging, daarom niet ontvankelijk zou zijn (104).

Dagvaarding en betekening geschieden langs bestuurlijke weg (art. 10, vijfde lid Nat. W.).

62. Het dispositief van de rechterlijke eindbeslissing tot inwilliging wordt zonder getuigen, op verzoek van het openbaar ministerie, dat daartoe aan geen termijn is gebonden, onvergeschreven in de registers

(100) Cass., 9 april 1981, *R.W.*, 1981-82, 1973 met noot J.M. PAUWELS.

(101) Dergelijke bewijsstukken zijn onder andere: uittreksel uit de geboorte-akte, bewijs van nationaliteit, bewijs van inschrijving in de bevolkingsregisters, attest over de samenstelling van het gezin.

(102) *supra*, nrs. 45 en 46.

(103) Brussel, 8 juli 1924, *B.J.*, 1924, 626; rb. Liège, 18 december 1924, *B.J.*, 1925, 182; rb. Liège, 29 januari 1926, *B.J.*, 1926, 115; CLOSSET, C.-L., *o.c.*, nr. 167; DE PAGE, H., *o.c.*, nr. 352; STANDAERT, R., *o.c.*, nr. 139.

(104) Gent, 28 oktober 1957, *o.c.*, 1961, II, 7; ABRAHAMS, R., "La déclaration d'option peut-elle être réitérée?", *J.T.*, 1954, (38), 38-39. Dit probleem stelt zich niet bij de naturalisatie: het verzoek kan steeds hernieuwd worden, vermits het hier gaat om een beslissing van de wetgevende macht waaraan geen kracht van gewijsde kleeft.

van de burgerlijke stand, waarvan melding wordt gemaakt op de kant van de geboorte-akte van de optant (artt. 10, zesde lid en 22 Nat. W.).

§ 5: GEVOLGEN

63. De optie heeft pas gevolgen door en vanaf de overschrijving en wel alleen voor de toekomst (artt. 10, zesde lid en 20 Nat. W.).

De optie verleent aan de optant volledige gelijkstelling met de Belg door geboorte (art. 24 Nat. W.).

64. Door de optie worden de echtgenote en de minderjarige kinderen van de optant over welke laatste de optant het hoederecht heeft, ook Belg (artt. 4 en 5 Nat. W.) (105), vermits de optie een vrijwillige verwerving van nationaliteit is.

Afdeling III: De terugverkrijging van de Belgische nationaliteit

§ 1: DEFINITIE

65. De terugverkrijging van de Belgische nationaliteit is de akte waardoor een vreemdeling, die vroeger Belg door geboorte was, de Belgische nationaliteit vrijwillig weer aanneemt (106). Dit is een speciale vorm van optie (107).

§ 2: PERSONEN DIE DE BELGISCHE NATIONALITEIT KUNNEN HERKRIJGEN. VOORWAARDEN

66. De Belgische nationaliteit kan verkregen worden uitsluitend door Belgen door geboorte, dit zijn Belgen anders dan door naturalisatie of huwelijk, die die hoedanigheid verloren hebben op één van de wijzen bepaald in art. 19 Nat. W.:

- De Belg door geboorte die, overeenkomstig art. 18, 1^o, eerste lid Nat. W., zijn Belgische nationaliteit verloren heeft door een andere nationaliteit vrijwillig aan te nemen, kan terug Belg worden op voorwaarde dat hij zijn gewone verblijfplaats in België had gedurende de twee jaar die de verklaring voorafgaan (art. 19, eerste lid Nat. W.);
- de vrouw, Belgische door geboorte, die, door toepassing van art. 18, 2^o en 3^o Nat. W., die staat verloor bij haar huwelijk, kan ze terug verkrijgen op voorwaarde dat het huwelijk ontbonden is en ze haar gewone verblijfplaats in België had gedurende het jaar voorafgaand aan de verklaring (art. 19, tweede lid Nat. W.). De ontbinding van

(105) infra, nrs. 73, 74 en 76.

(106) STANDAERT, R., *o.c.*, nr. 217.

(107) CLOSSET, C.-L., *o.c.*, nr. 123.

het huwelijk moet voortvloeien uit ofwel de nietigverklaring ofwel de echtscheiding (niet scheiding van tafel en bed) ofwel uit overlijden (niet afwezigheid) (108). Het putatief huwelijk heeft hier hetzelfde effect als het ontbonden huwelijk (109);

- het niet-ontvoegd minderjarig kind dat de Belgische nationaliteit, overeenkomstig art. 18, é^o Nat. W., samen met zijn ouder, die over dat kind het hoederecht heeft, verloor, kan de Belgische nationaliteit terug verkrijgen tussen de volle leeftijd van 16 en die van 22 jaar, op voorwaarde dat het zijn gewone verblijfplaats in België had gedurende het jaar voorafgaand aan de verklaring en onder toepassing van art. 9 Nat. W. (art. 19, derde lid Nat. W.).

Zoals uit de wettekst duidelijk blijkt, is art. 7 Nat. W. (110) alleen van toepassing op de hypothese van art. 19, eerste lid Nat. W.

§ 3: *PROCEDURE*

67. Dat de terugverkrijging een speciale soort optie is, wordt bevestigd door de wet: de verklaring tot terugverkrijging is een optieverklaring en dient te geschieden volgens de procedure voorzien voor de optie (111).

§ 4: *GEVOLGEN*

68. Ook wat betreft de gevolgen kan verwezen worden naar hetgeen gezegd werd in verband met de optie (112).

Afdeling IV: De verwerving van de Belgische nationaliteit door het huwelijk

§ 1: *PRINCIPES*

69. Wat betreft de nationaliteit heeft het huwelijk alleen effect ten aanzien van de vrouw. Dat het huwelijk op het vlak van de nationaliteit gevolgen teweegbrengt, is ingegeven door het principe van de eenheid van nationaliteit (113).

70. Soms wordt een huwelijk alleen gesloten omwille van de verkrij-

(108) CLOSSET, C.-L., *o.c.*, nrs. 277-278; DE PAGE, H., *o.c.*, nr. 616; STANDAERT, R., *o.c.*, nr. 269.

(109) CLOSSET, C.-L., *o.c.*, nr. 278; STANDAERT, R., *o.c.*, nr. 269.

(110) *supra*, nrs. 31-33 en 56.

(111) *supra*, nrs. 59-62.

(112) *supra*, nrs. 63 en 64.

(113) *supra*, nr. 18

ging van de Belgische nationaliteit. Dit geveinsd huwelijk, het zogenaamde nationaliteitshuwelijk, is uiteraard nietig (114).

71. De Nat. W. onderscheidt twee hypothesen: enerzijds die waar de man Belg is of door optie Belg wordt en anderzijds die waar de man Belg wordt door naturalisatie.

§ 2: HUWELIJK MET EEN BELG OF MET EEN MAN DIE BELG DOOR OPTIE WORDT

72. De vreemdelinge verkrijgt de Belgische nationaliteit wanneer ze huwt met een Belg - ongeacht de wijze waarop hij Belg is geworden - of met een man die door optie Belg wordt, onder voorbehoud van verzaking (art. 4 Nat. W.).

73. Deze wijze van verkrijging van nationaliteit is niet vrijwillig, ondanks de mogelijkheid tot verzaking. Bijgevolg heeft zij enkel effect ten aanzien van de echtgenote zelf, maar niet ten aanzien van haar kinderen (115).

74. De echtgenote wordt Belgische, maar niet Belgische door geboorte (art. 24 Nat. W.). Daarom krijgt zij dezelfde rechtspositie als ingeval van gewone naturalisatie (116), behalve wat betreft het kiesrecht voor de wetgevende Kamers dat haar na tien jaar verblijf in België verleend wordt door de Wet van 24 maart 1949 (B.S., 26 MAART 1949).

§ 3: HUWELIJK MET EEN VREEMDELING DIE BELG DOOR NATURALISATIE WORDT

75. De naturalisatie van de echtgenoot brengt niet de verkrijging van de Belgische nationaliteit door de vrouw van rechtswege mee. Zij heeft evenwel, aldus art. 15, eerste lid Nat. W., de keuze tussen twee manieren waardoor zij op een eenvoudiger wijze de Belgische nationaliteit kan verwerven, namelijk:

- ofwel door binnen de zes maanden na de overschrijving van de natu-

(114) Cass., 10 december 1956, *Pas.*, 1957, I, 376; Cass. fr., 18 maart 1878, *Recueil Sirey*, 1878, I, 193 met noot LABBE; Brussel, 26 juni 1942, *Pas.*, 1946, II, 83; *R.C.J.B.*, 1947, 36; Gent, 25 februari 1956, *R.C.J.B.*, 1957, 179; Gent, 10 december 1959, *Pas.*, 1961, II, 163; rb. Liège, 11 januari 1951, *Jur. Liège*, 1950-51, 180; rb. Kortrijk, 17 mei 1957, *R.W.*, 1957-58, 425; rb. Brussel, 30 januari 1970, *J.T.*, 498; rb. Brussel, 4 oktober 1977, *Rev. Trim. Dr. Fam.*, 1978, 261; rb. Liège, 24 oktober 1977, *Jur. Liège*, 1977-78, 227; MAKAROV, A.N., *l.c.*, nrs. 55-56.

(115) Liège 31 mei 1928, *Pas.*, 1928, II, 216; rb. Brussel, 8 maart 1982, *J.T.*, 1982, 603; CLOSSET, C.-L., *o.c.*, nrs. 239 en 253; DE PAGE, H., *o.c.*, nr. 363; *R.P.D.B.*, *o.c.*, nrs. 216 en 226; STANDAERT, R., *o.c.*, nr. 237. Contra: Jeugdrb. Brussel, 28 juni 1979, *Rev. Trim. Dr. Fam.*, 1980, 88 met noot J.L.R. (ENCHON)

(116) *Parl. Hand.*, Kamer, 1920-21, 15 juni 1921, 1624-1632; *Parl. Hand.*, Kamer, 1920-21, 22 juni 1921, 1734-1740; CLOSSET, C.-L., *o.c.*, nr. 252; DE PAGE, H., *o.c.*, nr. 362; *R.P.D.B.*, *o.c.*, nr. 225; STANDAERT, R., *o.c.*, nr. 239.

ralisatie-akte, volgens de optie-procedure haar wil te uiten Belgische te worden. Dit is een speciale vorm van optie (117), die de optante niet gelijkstelt met de Belg door geboorte zoals de gemeenrechtelijke optie dit wel doet (art. 24 Nat. W.), maar wel met de Belg door gewone naturalisatie (118). Art. 7 Nat. W. is op deze optie alleen van toepassing als beide echtgenoten van dezelfde nationaliteit waren : bij de naturalisatie van de man werd daarover reeds uitspraak gedaan, vermits art. 14 Nat. W. hetzelfde principe uitdrukt als art. 7 Nat. W. Art 9 Nat. W. biedt de echtgenote ook de mogelijkheid van onthefing van de vervallenverklaring (119).

- ofwel door een aanvraag tot naturalisatie samen met die van haar echtgenoot in te dienen, waarbij zij vrijgesteld wordt van de voorwaarden van de artt. 12 en 13 Nat. W. Art. 14 Nat. W. blijft evenwel van toepassing. De vrouw verkrijgt in dat geval de rechten die verbonden zijn aan de naturalisatie die haar verleend wordt (120).

Afdeling V : De gevolgen ten aanzien van de kinderen

§ 1 : DE NIET-ONTVOOGDE MINDERJARIGE KINDEREN

76. Behoudens mogelijkheid tot verzaking (art. 5, derde lid Nat. W.), doet de vrijwillige verkrijging of de terugverkrijging van de Belgische Nationaliteit door de ouder die het hoederecht over het niet-ontvoogd minderjarig kind uitoefent, dat kind Belg door geboorte worden (art. 5, eerste lid Nat. W.), zelfs als die ouder de Belgische nationaliteit door naturalisatie verkrijgt en dus zelf geen Belg door geboorte wordt (121). Indien beide ouders samen het hoederecht uitoefenen, primeert de vrijwillige verkrijging van de Belgische nationaliteit door de vader (art. 5, tweede lid Nat. W.). De nationaliteitsverkrijging door het huwelijk is niet vrijwillig en zal derhalve geen effect hebben ten aanzien van de kinderen (122).

(117) CLOSSET, C.-L., *o.c.*, nr. 123; DE PAGE, H., *o.c.*, nr. 378 bis.

(118) *Parl. Vr. en Antw.*, Senaat, 1965-66, 22 maart 1966, 730; *Parl. St.*, Kamer, 1948-49, nr. 83, 8, § 4; CLOSSET, C.-L., *o.c.*, nr. 260; DE PAGE, H., *o.c.*, nr. 378bis; *R.P.D.B.*, *o.c.*, nr. 234. Contra: STANDAERT, R., *o.c.*, nr. 175.

(119) rb. Brussel, 30 juni 1971, *J.T.*, 1971, 686 met noot C.-L. CLOSSET.

(120) CLOSSET, C.-L., *o.c.*, nr. 260.

(121) CLOSSET, C.-L., *o.c.*, nr. 296; DE PAGE, H., *o.c.*, nrs. 365 en 278-378ter; *R.P.D.B.*, *o.c.*, nr. 258; STANDAERT, R., *o.c.*, nr. 292.

(122) Liège, 31 mei 1928, *Pas.*, 1928, II, 216; rb. Charleroi, 19 juni 1959, *Rev. Dr. Fam.*, 1960, 7; rb. Charleroi, 20 mei 1960, *Rev. Dr. Fam.*, 1960, 177 met advies van het openbaar ministerie; rb. Brussel, 8 maart 1982, *J.T.*, 1982, 603; CLOSSET, C.-L., *o.c.*, nr. 290; DE PAGE, H., *o.c.*, nr. 363; *R.P.D.B.*, *o.c.*, nrs. 249 en 250; STANDAERT, R., *o.c.*, nr. 291. Contra: Jeugdrb. Brussel, 28 juni 1979, *Rev. Trim. Dr. Fam.*, 1980, 88, met noot J.L. R. (ENCHON).

§ 2: DE MEERDERJARIGE EN ONTVOOGDE MINDERJARIGE KINDEREN

77. Voor de meerderjarige en ontvoogde minderjarige kinderen wier vader vóór het verstrijken van hun 25ste jaar door naturalisatie Belg is geworden, geldt, op grond van art. 15, tweede lid Nat. W., hetzelfde als voor de echtgenote wiens man tot Belg genaturaliseerd werd (123).

Afdeling VI: Statistieken: De verhouding tussen de verschillende wijzen van de verkrijging van de Belgische nationaliteit

78. Tabel 3: De verkrijging van de Belgische nationaliteit (124)

jaar	naturalisaties		opties		terugverkrij- ging		huwelijk		totaal	
	(3)		(4)		(5)		(6)		(1)	(2)
	(1)	(2)	(1)	(2)	(1)	(2)	(1)	(2)	(1)	(2)
1961	598	14,35	1182	28,37	309	7,42	2078	49,87	4167	100,00
1962	592	11,24	1958	37,16	371	7,04	2348	44,56	5269	100,00
1963	690	11,15	2542	41,06	446	7,20	2513	40,59	6191	100,00
1964	667	11,83	2297	40,73	300	5,32	2375	42,12	5639	100,00
1965	458	8,35	2203	40,16	328	5,98	2497	45,52	5486	100,00
1966	1642	20,59	3119	39,11	326	4,09	2887	36,21	7974	100,00
1967	632	10,33	2432	39,73	406	6,63	2651	43,31	6121	100,00
1968	2421	28,86	2857	34,06	352	4,20	2879	34,32	8509	100,00
1969	1278	12,00	4510	43,91	306	2,98	4178	40,67	10272	100,00
1970	2496	23,89	3820	36,56	408	3,90	3725	35,65	10449	100,00
1971	1041	12,54	3540	42,64	388	4,67	3333	40,15	8302	100,00
1972	1081	13,45	3216	40,02	310	3,86	3429	42,67	8036	100,00
1973	1039	19,60	3981	38,27	351	3,37	4032	38,76	10403	100,00
1974	1849	18,97	3581	36,37	366	3,75	3953	40,55	9749	100,00
1975	1883	19,69	3254	34,03	431	4,51	3995	41,78	9563	100,00
1976	1124	11,65	3912	40,55	363	3,76	4249	44,04	9648	100,00
1977	1665	16,05	4289	41,34	444	4,28	3977	38,33	10375	100,00
1978	3143	23,18	5696	42,00	380	2,80	4343	32,02	13562	100,00
1979	1939	18,88	4118	40,09	360	3,50	3855	37,53	10272	100,00

(123) supra, nr. 75.

(124) Bron: Statistisch jaarboek, N.I.S.; Bevolkingsstatistieken, N.I.S. Toelichting bij tabel 3: (1): absolute cijfers; (2): relatieve cijfers; (3): grote en gewone naturalisaties (artt. 12 en 13 Nat. W.); (4): opties bedoeld in de artt. 6 en 15, tweede lid Nat. W. en daarmee gelijkgestelde opties; (5): terugverkrijging bedoeld in art. 19 Nat. W.; (6): -vrouwen van tot Belg genaturaliseerde vreemdelingen, die Belg zijn geworden via de optie-procedure (art. 15, eerste Lid Nat. W.); - vrouwen die Belg zijn geworden door hun huwelijk met een Belg of een vreemdeling die Belg door optie is geworden (art. 4 Nat. W.).

Tabel 3 toont aan dat er een totale stijging is van het aantal vreemdelingen die Belg worden.

In absolute cijfers is de evolutie van de terugverkrijging constant, maar in relatieve cijfers is dit niet het geval: er is een daling van ongeveer 4 %, hetgeen niet te verwaarlozen is op een klein percentage van gemiddeld 5 %. Die terugverkrijging is immers de minst gevolgde weg om de Belgische nationaliteit te verkrijgen, want wie eenmaal de Belgische nationaliteit vrijwillig verliest, zal niet gemakkelijk op zijn beslissing terugkomen.

Op de voorlaatste plaats komt de naturalisatie met gemiddeld zo'n 15 à 16 %. Ook hier is er een verklaring voor: de voorwaarden zijn de zwaarste en de procedure is de lastigste.

De twee belangrijkste manieren om Belg te worden, vormen de optie en het huwelijk. Waar vroeger het huwelijk belangrijker was dan de optie, is dit nu omgeslagen ten voordele van de optie. Dit komt vooreerst omdat er een daling van het aantal huwelijken zich manifesteert. Anderzijds mag men niet vergeten dat de tweede generatie vreemdelingen, vooral van gastarbeiders hierin een rol speelt: veelal zijn ze in België geboren en voelen ze zich 100 % Belg, of althans meer Belg dan vreemdeling.

Trouwens, het feit van de nauwe verbondenheid met België heeft steeds verklaard waarom de Belgische nationaliteit verkregen werd vooral door optie, alsook door huwelijk: één van de voorwaarden voor de optie is immers een zekere band met België, terwijl het huwelijk met een Belg een snelle integratie in België verzekert.

Wat het huwelijk betreft, geeft de tabel niet aan hoeveel echtgenotes en kinderen Belg zijn geworden door middel van een naturalisatie-aanvraag samen ingediend met die van hun echtgenoot, respectievelijk vader. Deze cijfers zijn opgenomen bij de naturalisatie in het algemeen. In de statistieken van het N.I.S. is evenmin aangegeven op grond van welke verblijfsvoorwaarden de naturalisatie wordt verleend.

HOOFDSTUK V : BESLUIT : EEN NIEUWE NATIONALITEIT ?

79. Sinds haar uitvaardiging heeft de Nat. W. weinig interpretatieproblemen gesteld: de rechtspraak en de rechtsleer zijn over nagenoeg alle punten unaniem. In 1982 heeft de Nat. W. evenwel haar 60ste verjaardag gevierd, zij het dat ze ondertussen verschillende malen werd gewijzigd. De laatste wijziging dateert van 1969, wat reeds 14 jaar geleden is. In die tijdspanne zijn de maatschappelijke opvattingen grondig veranderd en zijn de inefficiënte aspecten van de Nat. W. aan het licht gekomen.

80. Nog ouder dan de Nat. W. zijn de artt. 4, eerste lid en 5 G.W., die nu 152 jaar oud zijn en sedert 1831, het jaar van hun redactie, niet één keer gewijzigd werden.

Art. 4, eerste lid G.W. beantwoord nog steeds aan de algemeen geldende opvatting, volgens welke het regelen van de nationaliteit tot de staatssoevereiniteit behoort.

Art. 5, tweede lid G.W. is daarentegen hopeloos verouderd : het maakt het onderscheid tussen Belgische nationalen en Belgische staatsburgers, waarop het onderscheid tussen gewone en grote naturalisatie steunt. België is het enige westerse land dat zo'n onderscheid nog maakt. Tot afschaffing van dit voorbijgestreefde onderscheid werd op 13 mei 1982 een voorstel tot Herziening van de G.W. ingediend (125).

81. De afschaffing van dit onderscheid zal ongetwijfeld zijn invloed hebben op de Nat. W. zelf, wat de naturalisatie betreft : er zal slechts sprake zijn van één enkele naturalisatie in plaats van een grote en een gewone naturalisatie. Dit zou de vreemdelingen er meer toe aanzetten de naturalisatie aan te vragen, daar waar ze het nu niet doen. Onder de huidige Nat. W. maken de vreemdelingen immers weinig kans de grote naturalisatie te verkrijgen omdat de wetgever er tot nu toe eerder karig mee is omgesprongen. Daarentegen wordt de gewone naturalisatie, die de wetgever gemakkelijker verleent, niet altijd gewenst : ze heeft als nadeel dat ze de vreemdelingen volledig gelijk stelt met de Belgische staatsburger wat betreft de verplichtingen, maar niet wat betreft de rechten, in casu de politieke rechten. De politieke rechten worden door de gewone naturalisatie aan de vreemdelingen ontkend niet alleen in België, maar ook in hun land van herkomst, gezien het verbod van vrijwillige cumulatie van nationaliteiten (126).

Het wetsontwerp van 3 maart 1971 (127) denkt dit op te lossen door aan de gewone genaturaliseerden het genot van de politieke rechten toe te kennen. Het zou die toekenning laten afhangen van een verblijfsvoorwaarde in analogie met de Wet van 24 maart 1949 betreffende het kiesrecht van de vrouw van vreemde afkomst die door huwelijk Belg is geworden (*B.S.* 26 maart 1949).

Dit is natuurlijk een oplossing, maar niet de beste oplossing. Ze raakt niet het ander nadelig aspect van het onderscheid tussen grote en gewone naturalisatie. Dat onderscheid brengt soms een dubbele procedure mee : vele vreemdelingen die Belg willen worden, vragen de gewone naturalisatie aan zodra ze aan de voorwaarden ervan voldoen. Daarbij hebben ze de bedoeling om de grote naturalisatie aan te vragen, zodra ze aan de voorwaarden daartoe voldoen. Volgens art. 12, 2^o Nat. W. kan men de grote naturalisatie verkrijgen twee jaar nadat men gewoon genaturaliseerd is. Bijgevolg wordt er op een periode van twee jaar tweemaal eenzelfde geschiktheidsonderzoek gehouden, dat in de meerderheid van de gevallen tot precies hetzelfde besluit zal leiden.

(125) *Parl. St.*, Senaat, 1981-82, nr. 100.

(126) *Parl. St.*, Senaat, 1981-82, nr. 100 ; *Parl. St.*, Kamer, 1970-71, nr. 915/1, 8.

(127) *Parl. St.*, Kamer, 1970-71, nr. 915/1, 8-9.

De beste oplossing is de afschaffing van het onderscheid tussen grote en gewone naturalisatie. Dit wordt voorgesteld door het wetsvoorstel van 1 juni 1982 (128), vermits het de voorwaarden voor de naturalisatie in het algemeen bepaalt.

82. Wat de voorwaarden tot naturalisatie betreft, is er een algemene tendens om deze te verminderen. Die tendens wordt ingegeven door de vaststelling dat de meeste aanvragers zich beroepen op een vermindering van de vereiste verblijfsduur, die hen door de huidige Nat. W. onder zekere voorwaarden wordt toegestaan (129).

Dit is evenwel niet de enige reden voor deze tendens: er is ook het steeds afnemend geboortecijfer in België.

Men moet er evenwel voor opletten niet al te gastvrij te worden. Op grond van het principe van de noodzaak van nationaliteit is het ten aanzien van apatriden en vluchtelingen evenwel aangewezen de algemene voorwaarden te milderen. In het raam van het streven naar een volwaardige Europese Gemeenschap, is een soortgelijke mildering eveneens wenselijk ten aanzien van de E.E.G.-onderdanen.

83. Ondanks de goede bedoeling achter dit streven naar een mildering van de naturalisatievoorwaarden, de werkelijke problemen situeren zich niet op dit vlak. Het is nutteloos de voorwaarden te verzachten als men de procedure, zoals bijvoorbeeld de samenstelling van het naturalisatiedossier, in werkelijkheid verzwaaert.

Waar vroeger voor de samenstelling van het naturalisatiedossier een eenvoudige verklaring van de aanvrager zelf over zijn militaire toestand in zijn land van herkomst volstond, moet sinds enkele jaren een getuigschrift daaromtrent, afgeleverd door het land van herkomst, hierbij worden gevoegd. Die bijkomende vereiste zou niet zo erg zijn, ware het niet dat zij één van de meest vertragende of zelfs verhinderende aspecten vormt voor het verkrijgen van de Belgische nationaliteit, vermits verschillende landen dit getuigschrift weigeren af te leveren. Voor U.N.O.-vluchtelingen is men op dit vlak minder streng; anders zouden zij nooit tot Belg kunnen worden genaturaliseerd.

84. De aandacht moet derhalve worden gericht op de procedure. Onder de huidige Nat. W. duurt zij zo'n 2 à 3 jaar, wat veel te lang is. Het wetsontwerp van 3 maart 1971 slaagt er niet tenvolle in de duur van de procedure te verminderen. Niet zozeer het onderzoek werkt vertragend, maar wel de tussenkomst van de wetgever. Het onderzoek, of het nu geleid wordt door de burgemeester, zoals dit wetsontwerp het voorstelt, dan wel door de procureur des Konings, mag niet al te oppervlakkig verlopen. De noodzaak van een grondig onderzoek rechtvaardigt echter niet een overdreven langdurige onderzoek.

(128) *Parl. St.*, Senaat, 1981-82, nr. 260.

(129) *Parl. St.*, Kamer, 1970-71, nr. 915/1, 6-7.

Niet de tussenkomst van de procureur des Konings, maar het optreden van de wetgever moet in vraag worden gesteld. Dit zou een wijziging van art. 5, tweede lid G.W. vereisen, zoals is voorgesteld in het voorstel tot herziening van de Grondwet van 13 mei 1982 (130). Wordt er niet evenveel garantie geboden in een systeem waar naturalisatie door de rechterlijke macht wordt verleend bij toepassing van de voorwaarden die de wetgever voorafgaandelijk op algemene wijze heeft vastgesteld (131)?

Aan de vaststelling dat de naturalisatie-procedure normaal zo'n 2 à 3 jaar duurt, moet worden toegevoegd dat de procedure soms op een zes maanden is afgehandeld; het betreft hier vreemdelingen die de weg via de individuele demarches van parlementsleden hebben bewandeld, wat wel een efficiënt maar minder "gezond" stelsel is. Men zou natuurlijk kunnen opmerken dat deze vreemdelingen getuigen van een volledige integratie in het Belgische milieu, wat toch één van de grondvereisten voor de naturalisatie is.

85. Tenslotte moet ervoor gezorgd worden dat de kosten van de naturalisatie-aanvrager gereduceerd worden. Dit geldt zowel voor de registratierechten als voor de publicatiekosten. Bovendien kan men twijfelen over het nut van de publicatiekosten. De publicatie bereikt immers niet haar doel want er komen zelden of nooit van derden reacties op een naturalisatie-aanvraag.

86. In vergelijking met de naturalisatie is de optie een veel belangrijker manier om Belg te worden.

De mogelijke problemen in verband met de optie zijn uiteraard het best opgelost door de optie af te schaffen, zoals het wetsvoorstel van 1 juni 1982 doet.

Daartegenover staat dat men niet te maken heeft met gewone vreemdelingen: het gaat om personen die een niet weg te cijferen band met België hebben.

Omwille van die band met België, maakt het wetsvoorstel van 1 juni 1982 dergelijke personen van rechtswege Belg. Dergelijke oplossing is niet aan te bevelen want zij werkt de meervoudige nationaliteit in de hand. Dit wetsvoorstel is derhalve strijdig met het principe van eenheid van nationaliteit en met de Overeenkomst van Straatsburg van de Raad van Europa nopens de vermindering van de gevallen van meervoudige nationaliteit van 6 mei 1963. Die Overeenkomst werd door België ondertekend, zij het nog niet geratificeerd.

87. Voor de vreemdelingen die een niet onbelangrijke band met België hebben, is de optie de aangewezen weg: ze hebben met de optie de mogelijkheid op een eenvoudiger wijze dan door naturalisatie Belg te worden, zonder een meervoudige nationaliteit daardoor te bekomen.

(130) *Parl. St.*, Senaat, 1981-82, nr. 260.

(131) *Parl. St.*, Senaat, 1981-82, nr. 100. Cf.: *Parl. St.*, Senaat, 1981-82, nr. 260.

88. Welke band met België en welke andere voorwaarden vereist zijn, is een beleidsoptie. Eén ding staat vast : de voorwaarden mogen niet al te streng zijn en moeten in ieder geval lichter zijn dan deze voor de naturalisatie, wat niet zo uitgesproken is in de huidige Nat. W. (132).

89. Het enige waarin de optie van de naturalisatie in de Nat. W. werkelijk verschilt, is de procedure : deze is vergemakkelijkt ten aanzien van die voor de naturalisatie, hoewel ze bij de optie - zoals bij de naturalisatie - te langdurig is. Om de duur van de optie-procedure te verminderen, stellen het wetsontwerp van 3 maart 1971 en het wetsontwerp van 24 oktober 1980 (133) voor de tussenkomst van de rechtbank achterwege te laten : de optie-verklaring zou dienen te worden afgelegd voor de ambtenaar van de burgerlijke stand onder voorbehoud van mogelijk verzet vanwege de Minister van Justitie voor de rechtbank van eerste aanleg. Dit zal uiteraard de duur van de procedure, die nu zo'n 1 à 2 jaar bedraagt, verminderen. Dat het onderzoek naar de geschiktheid hiermee wordt afgeschaft - behoudens het mogelijk verzet van de Minister van Justitie -, valt niet te bekritisieren, integendeel : het aantal afgewezen opties is immers uiterst klein (134). Een ander voordeel is dat deze kortere procedure de kosten voor de optant drukt, wat niet te verwaarlozen is.

90. In verband met de optie en de naturalisatie dient de aandacht eveneens te worden gevestigd op de leeftijd vanaf welke men de verklaring kan afleggen. Zo'n minimum-leeftijd is vereist, gezien de belangrijkheid van de verklaring. Anderzijds mag ze niet te hoog worden vastgesteld, want het is wenselijk dat de nationaliteit zo vroeg mogelijk vaststaat. Die noodzaak aan zekerheid rechtvaardigt eveneens het bestaan van een maximum-leeftijd in verband met de optie. Dat alleen voor de optie een maximum-leeftijd wordt vastgesteld, heeft te maken met de grotere kans dat de personen die het optierecht hebben, dit recht zullen uitoefenen gezien hun band met België ; aan die onzekerheid moet na zekere tijd een einde worden gesteld. De nu geldende Nat. W. beantwoordt hieraan. Thans bestaat er de algemene tendens, ook buiten het nationaliteitsrecht, om dergelijke leeftijden, zoals ook bijvoorbeeld de meerderjarigheid, te verlagen, wat tot uiting komt in het wetsontwerp van 3 maart 1971 en het wetsvoorstel van 1 juni 1982.

91. Tenslotte kan de vraag worden gesteld naar de gelijkheid van man en vrouw op het vlak van het nationaliteitsrecht, waar de antipool van dit principe het beginsel van de eenheid van nationaliteit is.

Het volstaat naar de datum van de Nat. W. te kijken om te weten wat het antwoord hierop is in de huidige rechtspraak in België : het prin-

(132) STANDAERT, R., *o.c.*, nr. 629.

(133) *Parl. St.*, Kamer, 1980-81, nr. 652.

(134) *Parl. St.*, Kamer, 1970-71, nr. 915/1, 3-4.

cipe van de eenheid van nationaliteit, waarbij die eenheid bepaald wordt door de nationaliteit van de man.

In de loop van het 60-jarig bestaan van de Nat. W. zijn de maatschappelijke opvattingen over de rechtspositie van de vrouw grondig veranderd: in het Verdrag van New York nopens de nationaliteit van de gehuwde vrouw van 20 februari 1957 - door België ondertekend, doch niet geratificeerd - wordt in art. 1 gesteld dat het huwelijk noch de verandering van de nationaliteit van de man op de nationaliteit van de vrouw gevolg mag hebben zonder uitdrukkelijke wilsuiting van de vrouw.

De Resolutie (77) 12 van het Comité van Ministers van de Raad van Europa betreffende de nationaliteit van echtgenoten met verschillende nationaliteit van 27 mei 1977 gaat nog verder en stelt man en vrouw op alle punten gelijk: wat in het Verdrag van New York bepaald werd ten aanzien van de vrouw alleen, dient ook te gelden ten aanzien van de man. Men opteert nu voor de gelijkheid, maar dit betekent niet dat men de eenheid van nationaliteit niet meer wenselijk acht, integendeel: iedere echtgenoot moet in de mogelijkheid worden gesteld om via een vergemakkelijkte procedure de nationaliteit van zijn partner te verwerven. Gezien de absolute gelijkheid tussen man en vrouw, geldt dit niet alleen meer voor de echtgenote, maar ook voor de echtgenoot.

Ten aanzien van deze ideeën is de huidige Nat. W. hopeloos verouderd. Er werd een wetsvoorstel ingediend op 24 oktober 1980, waarin die nieuwe ideeën worden voorgesteld (135).

92. Ten aanzien van de kinderen is de gelijkheid tussen echtgenoten moeilijk te realiseren: er moet een keuze gemaakt worden tussen de vader of de moeder. In België koos men voor de nationaliteit van de vader om het kind de Belgische nationaliteit van rechtswege toe te kennen.

Die regeling stemt overeen met de Resolutie (77) 13 van het Comité van Ministers van de Raad van Europa betreffende de nationaliteit van kinderen geboren in het huwelijk van 27 mei 1977. Deze Resolutie vereist daarnaast dat de kinderen de mogelijkheid moeten hebben de nationaliteit van de andere ouder te verkrijgen tot aan de leeftijd van 22 jaar. De Nat. W. beantwoordt hieraan door midden van de optie. Tenslotte moet aan de kinderen de mogelijkheid worden gegeven de nationaliteit op een bevoorrechte manier aan te nemen, die door één van de ouders - vader of moeder - vrijwillig werd verkregen. Hier is gelijkheid te realiseren. Art. 15, tweede lid Nat. W. dient in die zin gewijzigd te worden. Dit wordt door het wetsvoorstel van 24 oktober 1980 voorgesteld.

De gelijkstelling met het verblijf in België van dat in het buitenland

(135) *Parl. St.*, Kamer, 1980-81, nr. 652.

wanneer de vader daar een door de Belgische regering begeven betrekking vervulde (art. 8, tweede lid Nat. W.), dient in het kader van de gelijkheid te worden toegepast.

93. Uit dit alles blijkt dat er op de Nat. W. in de periode waarin ze werd uitgevaardigd, geen grondige kritiek uit te brengen was. Maar ondertussen is er reeds veel water naar de zee en zijn er vele beginselverdragen uit de pen gevloeid, waardoor de Nat. W. aan herziening toe is. Hierbij moet worden gezorgd dat de nieuwe nationaliteitswet principes zoals de noodzaak van nationaliteit, de eenheid van nationaliteit, het recht op verandering van nationaliteit, de gelijkheid van nationaliteit verwezenlijkt en dit op daadwerkelijke wijze, dus niet door deze principes te laten afhangen van onvervulbare voorwaarden of procedures.